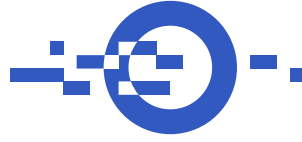

FİKRİ GÜNDEM

AIPPI Türkiye Bülteni

Sayı 26 / 2024

AIPPI
TÜRKİYE

Sayı 26 / 2024

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ

AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

www.aippiturkiye.org

twitter.com/aippiturkiye instagram.com/aippiturkiye linkedin.com/aippiturkiye

İÇİNDEKİLER

KONGRE DANIŞMA KOMİTESİNDEN

4

HABERLER

7

ÜYELERİMİZDEN YAYINLAR

10

İZLENİMLER

Gönüllülerin Gözünden Kongre İzlenimleri • Hakan Pehlivan.....	11
2023 Dünya Kongresi Patent Konu Çalışması: Eşdeğerler Doktrini • Elif Arabacıoğlu.....	14
2023 Dünya Kongresi Telif Konu Çalışması: Meslek Birlikleri • Elif Dinçer.....	16
2023 Dünya Kongresi Marka Konu Çalışması: Ticari Markanın Kullanımının Kanıtlanması • Sibel Gümüş.....	18
2023 Dünya Kongresi Genel Konu Çalışması: Sınai Mülkiyet Haklarının İnternet Üzerinde İhlal Edilmesi Halinde Online Pazaryerlerinin Sorumluluğu • Muazzez Korutürk.....	21

MAKALELER

Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri 2023'e Kısa Bir Bakış • Esra Böğürcü Süngerli.....	23
El Sanatları Ve Endüstriyel Ürünlerin Avrupa Birliği'nde Coğrafi İşaret Olarak Korunmasına İlişkin Yeni Yönetmelik Kabul Edildi! • Ekin Karakuş Öcal.....	33
WIPO'nun Taraf Ülkelerden Gelen Geçici Ret Kararlarına İtiraz Süresiyle İlgili Yeni Düzenlemesi • Esra Böğürcü Süngerli.....	38
İlaç Ruhsatı Başvurusu Süreci, Markayı Kullanmamak İçin Haklı Neden Sayılır mı? • Simge Şahin, Alara Naçar Seçkin.....	40

Esra Dündar-Loiseau*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği
Kongre Danışma Komitesi Başkanı / CAC Chair

İstanbul'dan Bir Dünya Kongresi Rüzgarı Geçti - AIPPI 2023 Dünya Kongresi

Değerli Üyeler, İstanbul, 2014 yılında gerçekleşen "vote by correspondence" usulü oylamada %92 oy çokluğu ile 2019 yılında AIPPI Dünya Kongresi'ne ev sahipliğı yapmaya hak kazandığında hepimizi büyük bir heyecan sarmış ve hemen beş yıllık çalışma programlarını yapmaya başlamıştık. Ancak, ülkemizde arka arkaya yaşanan talihless olaylar ve sonrasındaki pandemi süreci ile Dünya Kongresi son olarak 2024 yılına ertelenmişti. Ancak 2022 yılında, belki de bu coğrafyada yaşamının ve geçmişimizin insanımıza kazandırdığı önemli bir yetkinliğin yeniden farkına vardığımız bir gelişme daha yaşandı. Uluslararası kongre takvimine göre 2023 yılında Dünya Kongresi'ne ev sahipliğı yapacak olan Çin Ulusal Grubu'nun pandemi sonrası konjonktür nedeniyle İstanbul ile yer değıştirme talebi ve ricası Derneğimiz Yönetim Kurulu'na Uluslararası Büro tarafından iletildiğinde ve desteklendiğine dair yapılan görüşmeler üzerine çok kısa sürede, adaptasyon yetkinliğimizi ve çevikliğimizi kullanmayı başardık ve son karar 2023 yılında Dünya Kongresi'nin İstanbul'da gerçekleşmesi yönünde evrilmiş oldu. Nihayetinde, büyük heyecanla beklediğimiz ve AIPPI Türkiye için bir gurur kaynağı olan AIPPI 2023 Dünya Kongresi 22-25 Ekim tarihlerinde İstanbul'da gerçekleşti.

Bu kongre, fikri mülkiyet dünyasından yaklaşık 70 ülkeden gelen 2000'in üzerindeki uzmanı, fikri mülkiyet ile bağ kuran kişi ve kurumları bir araya getirerek, sektördeki güncel gelişmelerin tartışıldığı bir platform oldu. Kongre katılımcıları, yüksek kalitede sunumlar ve interaktif oturumlar aracılığıyla bilgi alışverişinde bulunma fırsatı buldular.

Türkiye'nin zengin kültürel dokusuyla harmanlanan kongre, sadece mesleki gelişim açısından değıil, sosyal ve kültürel paylaşımların da üst düzeyde olduğu bir etkinlik oldu ve katılımcılara unutulmaz bir deneyim sunma başarısını da elde etti. Katılımcılar, İstanbul'un eşsiz güzellikleri arasında dolaşırken, hem iş ağlarını güçlendirme fırsatı elde ettiler hem de sosyal bağlamda unutulmaz anılar biriktirdiler. Bu etkileşimler, kongrenin sadece bir profesyonel buluşma değıil, aynı zamanda kültürler arası bir diyalog platformu olduğunu bir kez daha bizlere kanıtladı.

AIPPI 2023 Dünya Kongresi'nin öne çıkan bir diğere önemli noktası ise, Ulu Önder Atatürk'ün en büyük eseri ve gelecek nesillere mirası olan Türkiye Cumhuriyeti'nin 100. kuruluş yıldönümüne denk gelmesiydi. Bu, bizler için sadece bir kongre değıil; aynı zamanda gururlandığımız çok anlamlı bir tarih örtüşmesi niteliğini taşıyordu.

2007 yılında kurulan ve pek çok ulusal gruba göre genç sayılabilecek Ulusal Grubumuz, AIPPI Uluslararası Organizasyon içinde hızla büyümüş, aktif çalışmaları ve donanımlı üyelerinin katkıları ile en dinamik ve etkin ulusal grupların başında gelme başarısını göstermiştir. Bu yılki Dünya Kongresi'nde derneğın kurucu üyelerinden ve eski dönem başkanlarımızdan olan, altı yıldan bu yana AIPPI Uluslararası Büro bünyesinde görev alan üyemiz Nazlı Korkut iki yıl süreli Genel Sekreterlik görevine getirilmiş ve AIPPI Türkiye olarak hepimizi gururlandırmıştır. Ayrıca birçok üyemiz de hemen hemen tüm komitelerde aktif olarak görev almış ve almaya devam etmektedirler. Hepsine, ulusal grubumuzu uluslararası platformda başarı ile temsil etmelerinden dolayı teşekkürlerimizi sunarız.

Bizler için ilk başlarda bir hayal gibi görünen AIPPI Dünya Kongresine ev sahipliği yapmanın haklı gururunu hep birlikte yaşadık ve hala da yaşamaktayız.

27 yıllık meslek hayatım boyunca büyük heyecan ve gurur duyduğum süreçlerden birini yaşadım diyebilirim. AIPPI 2023 Dünya Kongresi Açılış Gecesi'nin Konuşmasını ve gecenin moderatörlüğünü yapmak benim için çok anlamlı ve onur vericiydi. Geceye damgasını vuran Semazen gösterisi ve Anadolu Ateşi performansı da özellikle yabancı katılımcıları büyüledi.

Kongrenin devam eden günlerinde ise Binbirdirek Sarnıcı'nda düzenlenen Kültürel Gece'de konuklara, büyülmüş bir atmosferde Türk mutfağından tatlar ve yerel el sanatlarından örnekler sergilendi.

"Women in AIPPI" etkinliği ise sürprizli bir Boğaz Turu eşliğinde tamamlandı.

Final gecesi Gala Yemeği'nde "Osmanlı" teması altında, Osmanlı sanat eserlerinin üç boyutlu dijital görsellerine de yer verilen bir atmosferde Türk mutfağının leziz yemekleri sunuldu. Türk klasik ve modern müzik ve dans performansları eşliğinde konuklara unutulmaz anlar yaşatıldı. Kongre maraton bayrağı 2024 Dünya Kongresi'nin gerçekleşeceği Çin'e devredildi.

Kongre sonrası ise sanırım sadece biz CAC ("Congress Advisory Committee") ekibi değil, tüm Türk Ulusal Grubu üyelerimiz bu büyülmüş atmosferin etkisinden çıkamadık ve günler hatta haftalar boyunca tebrik ve teşekkür mesajları almaya devam ettik, Türk Grubu adına 2023 Dünya Kongresi'nin bu denli başarı ile sonlanması ve bu başarının hem uluslararası üyeler hem de yönetim organları tarafından teslim edilmesi ayrıca çok anlamlıydı diye düşünüyorum.

Öncelikle bu Kongrenin Danışmanlık Komitesi Başkanlığı'na beni layık görüp onurlandırdıkları için AIPPI Türkiye'ye teşekkürü borç bilirim. Böylesine büyük ve önemli bir Kongrenin, bir yıl gibi çok da uzun sayılabilecek bir süre içinde gerçekleşen hazırlık çalışmalarında, CAC ekibimle ciddi sorumluluklar aldık, çok çalıştık, her bir detayla tek tek ilgilendik ve Kongre'nin başarılı olması için çok çaba gösterdik. Buradan CAC ekibimdeki çalışma arkadaşlarım Rıza Ferhan Çağırğan, İrem Çağlar Hamamcıoğlu, Mine Güner, Hakan Pehlivan ve Yönetim Kurulu'ndan Irmak Yalçın Öktem, Melis Abacıoğlu ve Halise Atabay'a, mentörlüğü ile bizlere bu süreçte desteklerini esirgemeyen Nazlı Korkut'a, teşekkürlerimi sunmak isterim.

Kongre programında grubumuzdan pek çok meslektaşımızı panelist, moderatör, konu sorusu sözcüsü ve komite üyesi olarak gördük. Aldıkları görevleri başarıyla yerine getirerek derneğimiz adına hem ulusal hem uluslararası düzeyde fikri mülkiyet ekosisteminin referansları olarak derneğin kuruluşundan beri AIPPI bünyesinde amaçladığımız yere konumlanmamıza vesile olduklarını düşünüyorum. Derneğimizin ayakları yere basan, gönüllü, görevlerini titizlikle yerine getiren ve ülkenin fikri mülkiyet sisteminin gelişimine katkıda bulunmak konusundaki ciddiyetini gösteren etkin yapısını başta Türk Patent ve Marka Kurumu olmak üzere diğer uluslararası katılımcı kamu kurumları ve sivil örgütler nezdinde de gösterme fırsatı bulduk. Başarılarının artarak devamını diliyoruz. Bu kongrenin gerçekleşmesinde maddi desteğin önemini ve yaratacağı farkı bilerek sponsorluk yükünü paylaşan tüm büro ve firmalara içten bir teşekkürü borç biliyorum. Ayrıca, belki de en değerli karakteristik özelliklerimizden biri olan "misafirperverlik" yaklaşımını yetmiş ülkeden gelen üyelere gösterme konusunda doğal bir ustalık sergileyen ve kongreye bu anlamda damgasını vuran tüm dernek üyelerine tek tek teşekkür etmek isterim. Kongre, öncekilerden bambaşka bir hava yakaladıysa bunun en önemli nedenlerinden biri de sorumlu ve sınırsız misafirperver tutumumuzdu, sanırım.

Derneğimizin bir ulusal grup olarak yapılanmasına ve sağlam adımlarla ilerlemesine önyak olan, bizi bir araya getiren, bu yolda ilerlememiz için aktif şekilde çalışan ve zamanı geldiğinde bayrağı devretmekte tereddüt etmeyen meslekteki duayenlerimize; Derneğimizin ilk başkanı Aydın Deriş'e, Kazım Dünder'a, Kaan Dericioğlu'na bizlere duydukları güvenden dolayı şükranlarımızı sunuyorum. Ayrıca geçmiş Yönetim Kurulları'nda ve Çalışma Komitelerinde gönüllülük esası ile zaman ayıran, emek harcayan ve Derneğin kurumsal gelişimine destek olan tüm üyelerimizi burada isim isim olmasa da sevgiyle selamlamak isterim.

Sözlerimi burada sonlandırmadan önce, uzun yıllar Fikri Mülkiyet alanındaki çalışmaları ve vizyonu sayesinde Derneğimize büyük katkılarda bulunmuş olan, 2018 yılında AIPPI Başkanı olarak görev yaptığı dönemde, tam da İstanbul'da gerçekleşmesi planlanan Dünya Kongresi çalışmalarına heyecanla başlayıp birlikte yürüttüğümüz esnada, zamansız ve çok erken yaşta kaybettiğimiz Başkanımız, meslektaşımız ve çok kıymetli dostumuz Sertaç Köksaldı'yı da sevgi ve özlemle anıyorum.

AIPPI 2023 Dünya Kongresi'nin ardında bıraktığı bu anlamlı iz, sadece hukuk ve fikri mülkiyet alanındaki gelişmelere odaklanmakla kalmayacak, aynı zamanda insanların birlikte çalışma, dayanışma ve kararlılıkla nasıl büyük başarılar elde edebileceğine dair bir ilham kaynağı olacaktır. Gelecekteki kongrelerin de, bu başarı hikayesini örnek alarak daha da ileriye taşıyacağına ve fikri mülkiyet dünyasına yeni ufuklar kazandıracaklarına inanıyorum.

Saygı ve Sevgilerimle,

* Ortak Avukat, Özdirekcan Dünder Şenocak Ak Avukatlık Ortaklığı , dunder@odsavukatlik.com

Resmi Anıtkabir Ziyareti

Her yıl Kasım ayında, Cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü Anıtkabir'de anmak ve saygıyla yâd etmek üzere dernek olarak düzenlediğimiz ziyaretimizi, bu yıl daha büyük bir anlam ve gurur içerisinde derneğin ilk resmi ziyareti olarak gerçekleştirdik. Cumhuriyetimizin 100. Yılında, 2023'ün Kasım ayında ilk resmi ziyaretimizi gerçekleştirmiş olmaktan ayrıca onur duyuyoruz.

Anıtkabir'e yapılan bu ziyaret ile Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün huzurunda, ülkemizi daha aydınlık yarınlara taşıma amacımızı bir kez daha hatırlayarak, onun ilke ve ideallerine olan bağlılığımızı yineledik.

Atatürk'ün manevi huzurunda olmak, onun fikirleri ve vizyonu, ülkemizi çağdaş medeniyetler seviyesine taşıma hedefine ulaşmamız için bizlere de ilham

kaynağı oldu. Bu vesileyle, gelecek nesillere daha güçlü, daha adil ve daha özgür bir Türkiye bırakma sorumluluğumuzu bir kez daha idrak ettik.

Atatürk'ün mirasına olan bağlılığımızı ve ülkemizin geleceği için duyduğumuz sorumluluğu bir kez daha hissettiğimiz bu anlamlı günde, derneğimizin üyeleri olarak bir araya gelmekten büyük bir gurur duyduk.

Gelecek yıllarda da bu anlamlı ziyaretlerimizi sürdürerek, Cumhuriyetimizin temsilcisi olan Anıtkabir'e olan saygımızı ve sevgimizi dile getirmeyi hedefliyoruz. Türkiye'nin daha da güçlenerek ilerlemesi için üzerimize düşen sorumluluğu, Atatürk'ün izinde ve onun ilke ve ideallerine bağlı olarak yerine getirmek ise her zaman asli hedefimiz olacaktır.

WIPO'DAN HABERLER

2023 Yılındaki WIPO Madrid Sistem Webinarları

2023 yılında WIPO tarafından 53 adet webinar düzenlenmiş olup ilgili webinar kayıtlarına <https://www.gotostage.com/channel/7f5b078427284f949d77ee3d900b69dc> adresinden ulaşmak mümkündür.

WIPO Bölgesel Eğitimi: ARIPO Fikri Mülkiyet Ofisleri Başkanları

27 ve 28 Kasım 2023 tarihlerinde, WIPO, Afrika Bölgesel Fikri Mülkiyet Örgütü (ARIPO) ve Botswana Şirketler ve Fikri Mülkiyet Otoritesi (CIPA) işbirliğiyle, Japonya Sanayi Mülkiyeti Küresel Fonları (FIT/Japan IP Global) desteğiyle, Gaborone, Botswana'da ARIPO Fikri Mülkiyet Ofisleri Başkanları için WIPO Bölgesel Eğitimi düzenledi. Eğitim programına, ARIPO ve Botswana, Cape Verde, Eswatini, Gambia, Ghana, Kenya, Lesotho, Liberia, Malawi, Mauritius, Mozambik, Namibya, Sao Tome ve Principe, Sierra Leone, Somali, Tanzania, Uganda, Zanzibar, Zambiya ve Zimbabwe'dan toplam 27 başkan veya üst düzey yetkili katılmıştır.

WIPO Küresel Ödülleri 2023

Yarışma, küçük ve orta ölçekli işletmelere (KOBİ'ler) yönelik yapılmış olup, yaratıcı endüstriler, çevre, sağlık ve diğer çeşitli sektörleri kapsayan 58 ülkeden 548 başvuru yapılmıştır. IP, inovasyon ve iş alanlarında uzman altı hakemden oluşan jüri, 25 finalist arasından yedi adet kazanan seçmiştir. İlgili habere ve finalistlere <https://www.wipo.int/global-awards/en/2023/> adresinden ulaşmak mümkündür.

EUIPO'DAN HABERLER

Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi (EUIPO), 22 Kasım 2022 tarihinde arabuluculuk merkezi faaliyete geçmiştir

22 Kasım 2023 tarihinde EUIPO'nun Arabuluculuk Merkezi faaliyete geçmiştir. Arabuluculuk Merkezi, taraflara geniş bir yelpazede ihtilafları tek bir süreçte çözme konusunda destek sağlayacak, bu da dava maliyetini ve karmaşıklığını etkili bir şekilde önlemeyi amaçlamaktadır. EUIPO Arabulucuk Merkezi hakkında ayrıntılı bilgiye <https://www.euipo.europa.eu/en/manage-ip/mediation-centre/overview-and-services> adresinden ulaşılabilir.

João Negrão, Avrupa Fikri Mülkiyet Ofisi (EUIPO)'nun İcra Direktörlüğü Görevine Atanmıştır

João Negrão, Avrupa Fikri Mülkiyet Ofisi (EUIPO) İcra Direktörlüğü görevine başlamış olup Temmuz 2023'te Avrupa Birliği Konseyi tarafından beş yıllık bir dönem için bu göreve atanmıştır.

TÜRKPATENT'TEN HABERLER

TÜRKPATENT ile WIPO Arasında Sınai Mülkiyet Uyuşmazlıklarında Alternatif Çözümlerin Yaygınlaştırılmasına İlişkin Mutabakat İmzalanmıştır

TÜRKPATENT ve Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) arasında sınai mülkiyet uyuşmazlıklarında alternatif çözümlerin yaygınlaştırılmasına ilişkin hususları kapsayan Mutabakat Zaptı, 10 Temmuz 2023 tarihinde İsviçre'nin Cenevre şehrinde imzalanmıştır.

TÜRKPATENT Markaların İdari İptali Prosedürü Yürürlüğe Girmiştir

Sınai Mülkiyet Kanununun yürürlüğe girmesinin ardından yürürlüğü yedi yıl ertelenen markaların TÜRKPATENT nezdinde iptalini sağlayan 26. Madde, 10 Ocak 2024 Tarihi itibariyle uygulanmaya başlanmıştır. İdari iptal taleplerini ön başvuru olarak işleme alan TÜRKPATENT, işlemin resmi ücretini henüz belirlememiştir.

ÜYELERİMİZDEN YAYINLAR

Eser İsmi: Geleneksel Olmayan Markaların Tescili

Yazar: Başak Karmutoğlu

2008 yılında Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, doktora eğitimini Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde tamamlayan Başak Karmutoğlu, Tarsus Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya devam etmektedir. Kitap, genel olarak geleneksel olmayan marka türlerinin başlıcalarını incelemekte olup bu markaların tescili açısından önem arz eden ölçütlere ilişkin ayrıntılı değerlendirmeler içermektedir. Kitapta, uygulamada en sık karşılaşılan geleneksel olmayan marka türleri; görsel olarak algılananlar ve görsel olarak algılanamayanlar şeklinde ikili bir ayrıma tabi tutularak incelenmiş olup kitap; renk markaları, üç boyutlu markalar, pozisyon markaları, ses markaları, koku ve tat markalarına ilişkin önemli bir kaynak niteliğindedir.

Eser İsmi: Tablolarla 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu ve Uygulanmasına Dair Yönetmelik

Yazar: İsmail Kaya

Kitap, okuyuculara sınai mülkiyet hukuku konularının derlenerek sunulması ve okuyucuların istedikleri bilgiye tek bir kaynak ile kolaylıkla ulaşabilmesi amacıyla kaleme alınmıştır. Kitap ile sınai mülkiyet ile ilgili kanun ve uygulanmasına dair yönetmelikte yer alan madde, fıkra ve bentler okuyucunun kısa sürede erişebileceği şekilde düzenlenmiş, kullanışlı ve sade tablolar haline getirilmiştir. Tablolar kullanılmak suretiyle; ilgili konuda süre, ödeme, ücret iadesi, bülten yayımı, sicil kaydı gibi bilgilere kolaylıkla ulaşılabilmesi mümkündür. Kitap ayrıca, okuyucuların kaynaktan etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için bir metodoloji de önermektedir.

Patent ve/veya Marka Vekilliği Yeterlilik Sınavlarına katılacak okuyucuların öğrenme ve çalışma sürecine de kolaylık sağlayacağını düşündüğümüz kitabın, sınai mülkiyet alanında çalışanlar, patent ve marka vekilleri, patent profesyonelleri ve avukatlara yararlı olacağı kanaatindeyiz.

Gönüllülerin Gözünden Kongre İzlenimleri

AIPPI İstanbul Dünya Kongresi'nin başarısına katkıda bulunan gönüllü öğrenci ve stajyerlere içtenlikle teşekkürlerimi sunarım. Özverilerini ve emeklerini görmek gerçekten çok güzeldi. Sayelerinde Kongre daha da keyifli bir hale geldi. Cumhuriyetimizin 100. Yılında, geleceğe bir kez daha umutla bakmamızı sağladılar.

Hepsiyle tekrar bir araya gelmeyi dört gözle bekliyoruz.

Hakan PEHLİVAN (CAC)

Efe SAY

"Kariyerinde ilk adımı atacak olanlar ve bu alanda ilerlemek isteyenler için bu kongre gerçekten ilham verici ve öğreticiydi. Birçok kişiyle tanışmamı sağlayan ve bana farklı bir bakış açısı katan bu kongre ekibinin bir parçası olmaktan gurur duyuyorum. Daha nice etkinliklere birlikte katılıp 'öğrenmek' dileğiyle."

Cihangir KAYGAN

"AIPPI İstanbul Dünya Kongresi, kesinlikle çok kıymetli ve eşsiz bir deneyimdi. Beş gün süren ve pek çok ülkeden, alanında uzman binlerce hukukçunun katılım gösterdiği bu etkinlikte gönüllü olarak çalıştım. Bu süreçte, görevim kapsamında, katılımcılara etkinlik ile ilgili her türlü yardımı sağlamanın yanı sıra, network kurma imkanı da buldum ve katıldığım konferans ve panellerden edindiğim bilgiler ile fikri mülkiyet alanındaki bilgi birikimimi geliştirdim. Beraber çalıştığım ekip arkadaşlarım da bu deneyimimi daha da iyileştiren faktörlerdendi, çünkü hepsi çalışma etikleri yüksek, çok iyi hukukçulardı. Kısacası fikri mülkiyet alanında bu kadar büyük çaplı bir etkinlikte rol alıp, oldukça kıymetli bağlantılar kurma şansı edindiğim için minnettarım."

Bengisu KILINÇ

"AIPPI İstanbul Dünya Kongresi'nde gönüllü olarak görev almak benim için gerçekten büyüleyici bir deneyimdi. Katılımcıları ağırlamak, etkinliklerin sorunsuz ilerlemesine katkıda bulunmak ve uluslararası düzeyde fikri mülkiyet konularında bilgi alışverişine tanıklık etmek, katılımımın unutulmaz yönleriydi. Fikri Mülkiyet Hukuku konusunda kongreden önce pek de bilgisi olmayan üçüncü sınıf bir hukuk öğrencisi olarak, kongre, sektördeki güncel gelişmeleri takip etmek ve meslektaşlarla etkileşimde bulunmak için olağanüstü bir platformdu. Katılma şansı bulduğum paneller inanılmaz derecede aydınlatıcıydı. Çözüm sürecinin aşamalarına şahit olmak, beni adeta saf bir demokrasi sürecini yaşıyormuş gibi hissettirdi. Fikri mülkiyetin küresel önemine hayran kalarak AIPPI Türkiye'nin bu etkinliğe kattığı değerlere ve olağanüstü ev sahipliğine, teşekkür etmek isterim."

Sema BALAMTEKİN

"Bu yıl gerçekleştirilen AIPPI İstanbul Dünya Kongresi'ne gönüllü öğrenci olarak katılmak çok güzel bir deneyimdi. Dünya'nın dört bir yanından gelen hukukçular ile IP alanının hem temel konularına hem de henüz yeni, teknolojik gelişmelerle beraber ortaya çıkan sorularına ilişkin fikirler yürütülen toplantılar oldukça bilgilendirici ve ilgi çekiciydi. AIPPI derneğinin hedeflerinden biri olan IP Uygulamalarını Dünya çapında

uyumlulaştırma süreci adına bu Kongre’de çok etkili adımlar atıldığını düşünüyorum. Bu Kongre’de birçok şey öğrendim ve alana karşı halihazırda var olan ilgim de oldukça pekişti. Bununla beraber alanlarında uzman, Dünya çapında çeşitli birçok ülkeden gelen hukukçularla tanışma fırsatı yakaladım. Bütün katılımcılarla birlikte AIPPI İstanbul Dünya Kongresini çok mutlu bir şekilde tamamladığımıza eminim. Organizasyonda emeği geçen herkese çok teşekkürler.”

Rovshana ISMAYİLOVA

“İstanbul’da bu yıl düzenlenen AIPPI Dünya Kongresi’ne bir öğrenci olarak katılmış olmak gerçekten bir ayrıcalık ve büyük bir onurdur. Bu değerli etkinlik bana fikri mülkiyet hukuku alanında paha biçilmez bir bilgi birikimi ve dünyanın dört bir köşesinden gelen fikri mülkiyet ilgilileri ve uzmanlarıyla tanışma fırsatı sağladı. Bana bu kıymetli konferansa tanıklık etme fırsatını sağladıkları için AIPPI Türkiye ekibine teşekkür ediyorum.”

Demir PEHLİVAN

“Öncelikle çok iyi bir ekip olduk, bütün arkadaşlarımdan emeğine sağlık. Bu kongrenin bir parçası olduğum için çok gururluyum. Birçok kişiyle tanışma fırsatı bulduğum, farklı bir bakış açısı edindiğim ve keşke hiç bitmese dediğim harika bir etkinlik oldu. Özetle her şey çok güzeldi.”

Beyza ERDEMİR

“AIPPI World Congress’de yer almam sayesinde fikri mülkiyet alanındaki güncel gelişmeleri yakından takip etme fırsatı buldum. Kongre süresince, sektördeki önde gelen uzmanlarla etkileşimde bulunarak değerli bağlantılar kurma şansı elde ettim ve farklı perspektifler edindim. Organizasyon ekibi içinde yer alarak, büyük bir etkinliğin kapsamında sorumluluk alma fırsatı kazandım ve takım çalışması becerilerimi geliştirdim. Bu deneyim, kariyerimde fikri mülkiyet hukuku konusundaki bilgi ve uzmanlığımı artırdı. Ayrıca, uluslararası alanda çalışma yeteneği ve küresel vizyon kazanmama yardımcı oldu, gelecekteki profesyonel hedeflerime yönelik daha net bir perspektif kazanmamı sağladı.”

Emin Furkan ER

“Fikri ve sınai haklar; öğrenciliğimden bu yana ilgimi çeken, kendimi içerisinde yabancı hissetmediğim ve devamlı öğrenmek istediğim bir alan olagelmıştır. 22-25 Ekim 2023 tarihinde gerçekleştirilen AIPPI Dünya Kongresinin de bu alana dair hislerimi, öğrenme motivasyonumu ve çalışma azmimi körükleyen bir organizasyon olduğunu söylersem yanılmam. Nitekim beş yıla aşkın süredir bilfiil içerisinde bulunduğum sivil toplum hayatındaki samimiyet ile iki yıldır içerisinde yer aldığım profesyonel hayattaki çalışma disiplinin kusursuz bir sentezi olarak karşıma çıkan 2023 AIPPI Dünya Kongresi, tüm katılımcılara en iyi şekilde sunulan ve içerisinde gönüllü olarak çalışmış olmaktan gurur duyduğum muazzam büyüklükte bir organizasyondur. İlk dakikalarından son saniyelerine kadar ilmek ilmek dokunulduğu hissedilen bu organizasyonun gönüllü ekibinde yer almak her öğrenci/stajyer için büyük bir şans olup özellikle oturumlarda konuşulan/tartışılan konulara bu denli erken bir zamanda şahit olabilmek benim için kaçırılmayacak bir fırsattı. Benim gibi birçok gönüllü öğrenciyi/stajyeri organizasyonun her anında destekleyen ve böyle büyük bir organizasyonda yer almamıza fırsat tanıyan AIPPI Türkiye ekibine çok teşekkür ederim.”

Samet KARABİDEK

"Fikri Mülkiyet Hukuku alanında uluslararası çapta üne ve saygınlığa sahip AIPPI, 2023 yılındaki Dünya Kongresini İstanbul'da gerçekleştirdi. Stajyer avukat olarak katılma fırsatı yakaladığım kongrede organizasyon ekibi içerisinde yer alarak dünyanın dört bir yanından gelen 2100'den fazla katılımcıyla birebir fikir alışverişinde bulunabilme, katılımcıların fikri mülkiyet alanındaki deneyim ve bilgi birikimlerinden yararlanma fırsatı buldum. Fikri mülkiyetin çeşitli alanlarında çalışan çoğunluğunun yabancı katılımcıların oluşturduğu bu keyifli ve öğretici deneyimin yer ve mekan seçimi gibi planlamaları, çok başarılı bir şekilde organize etmesi, bu süreci ben dahil tüm katılımcılar için çok daha unutulmaz hale getirdi. Tüm bunlara ek olarak, avukatlık mesleğinin henüz başında olan bir stajyer avukat olarak farklı kültürlerden gelen katılımcılar ile birçok yararlı öğretiyi harmanlayan bu kongrenin oluşturduğu kurumsal hafıza ve birikime, Türk ekibinin içinde yer alarak katkı sağlamış olmam benim için çok büyük bir onur ve gurur kaynağı oldu. Dolayısıyla, AIPPI Türkiye ekibine bana bu değerli fırsatı sağladığı için teşekkür ediyorum."

Elif Arabacıoğlu*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

2023 Dünya Kongresi Patent Konu Çalışması: Eşdeğerler Doktrini

Bu yıl İstanbul'da gerçekleşen ve ev sahipliği yaptığımız 2023 Dünya Kongresi'nde görüşülen patent çalışma konusu eşdeğerler doktriniydi.

Yaklaşık bir sene süren çalışmalar ile öncelikle ulusal grupların konu ile ilgili görüş ve açıklamaları toplanmıştır ve sonrasında da genel raportör ekibi tarafından yaklaşık kırk ulusal rapor incelenerek bir özet rapor hazırlanmıştır. Bu özet rapor, tüm ülke temsilcilerinin katılımıyla gerçekleşen farklı oturumlarda oylama usulüyle tartışılarak bir karar metni taslağı oluşturulmuş ve her yıl olduğu gibi bu yıl da uzun tartışmalar sonucunda icra komitesi oylaması sonucunda kabul edilmiştir.

Bilindiği üzere eşdeğerler doktrini daha önce AIPPI tarafından 2003 yılında Q175 (*"The role of equivalents and prosecution history in defining the scope of patent protection"*) ve 2012 yılında Q229 (*"The use of prosecution history in post-grant patent proceedings"*) çalışma konuları kapsamında tartışılmış ve kararlar hazırlanmıştı. 2023 yılındaki eşdeğerler doktrini konulu patent çalışma konusunda ise Q175 ve Q229 kararlarında değerlendirilmeyen konular ele alınmıştır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki 2023 yılı patent çalışma konusu görüşmeleri neticesinde eşdeğerler doktrini açısından ülkeler nezdinde bir uyumlaştırmanın istendiği ve beklendiği görüş ve kanaatine varılmıştır.

Bununla birlikte, alınan kararlarda öne çıkan hususları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Eşdeğerlik doktrinine hala ihtiyaç bulunmaktadır.
- Eşdeğerler doktrini üçüncü şahıslar için hukuki kesinliği dikkate almalıdır.
- Yukarıda da değinilen Q175 kararı bir istisna ile bu yılki kararda da kabul edilmiştir. Q175'teki (4.a) no.lu karar açısından ilgili maddenin aşağıdaki şekilde değiştirilmesi kararlaştırılmıştır. Burada Q175 kararından farklı olarak "*substantially the same way*" ("*büyük ölçüde aynı şekilde*") ifadesi maddeye eklenmiştir.

"Bir unsur aşağıdaki durumlarda istemdeki unsurun eşdeğeri olarak kabul edilecektir.

4.a) söz konusu unsurun, istemdeki unsur ile büyük ölçüde aynı sonucu üretmek üzere büyük ölçüde aynı işlevi büyük ölçüde aynı şekilde yerine getirmesi;"

(“an element shall be regarded as equivalent to an element in a claim, if:

4.a) “the element under consideration performs substantially the same function in substantially the same way to produce substantially the same result as the claimed element.”)

- Tarifnamede istemdeki unsurun alternatifi olarak açıklanan uygulamaların eşdeğer yoluyla patent ihlallerinden mutlaka hariç tutulmaması gerektiği kanaatine varılmıştır. İlgili maddede de bu duruma istisna olarak patent sahibinin önceki tekniğe dayalı itirazları bertaraf etmek için açık ve kesin bir şekilde belirtilen eşdeğer unsurları istem kapsamına dahil etmemiş olmaması belirtilmiştir.
- Öte yandan, patent başvuruları açısından patentlenebilirlik incelemelerinde (kurumlar tarafından yapılacak patent verilmesinden önceki incelemeler veya sonraki yeniden incelemeler ile verilmesi sırasındaki incelemeler) eşdeğerlik doktrininin uygulanmaması gerektiği görüş ve kanaati bildirilmiştir.
- Benzer şekilde, patentin geçerliliğine ilişkin değerlendirilmelerde de eşdeğerlik doktrininin uygulanmaması gerektiği de kararda ayrı bir madde olarak belirtilmiştir.
- Son olarak da bir uygulamanın önceki teknikte açıklanması veya önceki teknikte aşikâr olması durumlarında ise ilgili uygulamanın eşdeğerler doktrini altında ihlal yarattığından söz edilemeyeceğinin de altı çizilmiştir.

Eşdeğerlik doktrini patent hukukunun en tartışmalı konularından biri olmakla ileriki yıllarda da tekrar bir çalışma konusunda gündeme getirilmesi muhtemeldir ve gelişen teknolojiler karşısında eşdeğerlik doktrinine yaklaşımın nasıl evrileceği hala merak konusu olmaya devam etmektedir.

*Kıdemli Avukat, Deriş Avukatlık Ortaklığı, elif.arabacioglu@deris.com

Elif Dinçer*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

2023 Dünya Kongresi Telif Konu Çalışması: Meslek Birlikleri

AIPPI Dünya Kongresi'nin bu yıl hepimiz için bambaşka bir anlamı vardı; uzun zamandır sabırsızlıkla beklediğimiz İstanbul Kongresi'nin Cumhuriyetimizin 100. Yılına denk gelmesi ayrı bir gurur yaşamamıza neden oldu. Tüm dernek üyelerimizin Kongre süresince ev sahibi olmanın bilinci ile hareket etmeleri sayesinde, İstanbul Kongresi AIPPI tarihine en başarılı toplantılardan biri olarak geçti. Kongre sırasında ve sonrasında pek çok katılımcının memnuniyetini hem sözlü hem yazılı olarak üyelerimize ve Dernek Yönetimine iletmeleri hepimizi çok sevindirdi. Bu vesileyle başta CAC ekibimize, Dernek yöneticilerimize ve emeği geçen tüm üyelere tek tek teşekkür etmek isterim.

Bildiğiniz gibi dünya kongrelerinin en önemli gündemlerinden biri de konu sorularının tartışıldığı toplantılar ve sonucunda ortaya çıkan yönergelerin tüm ülkelerin temsilcileri tarafından oylanması olmaktadır. Bu sene de diğerlerinden farklı değildi. Önce konu sorularının hazırlanmasına katkıda bulunan üyelerin bir tam gün süren toplantı sonucunda oluşturduğu yönerge taslağı daha sonra tüm ülkelerin temsilcilerinin katıldığı Genel Kurul'da tartışıldı ve oylandı.

Telif hakkı ile ilgili çalışma sorunun konusu meslek birlikleri idi. Konunun önemi AIPPI'nin meslek birliklerini inceleme konusundaki ilk çalışması olması dışında uyumlaştırılmış bir çerçeve sağlama amacı gütmesidir, zira uluslararası hukukta bu konuda uyumlaştırılmış bir çerçeve bulunmamaktadır.

Kongre sırasında öncelikle çalışmanın sınırları belirlendi. Hatta başlangıçta, ülkesel çalışmalarda, meslek birliklerince bazı hakların zorunlu kolektif yönetimine ilişkin sorular mevcut olmasına rağmen, AIPPI Dünya Kongresi'nde Çalışma Komitesinde yapılan tartışmalardan, zorunlu kolektif yönetimin, rekabet hukuku ve anayasal haklar bakımından daha ayrıntılı bir inceleme gerektireceği görüldüğünden başka bir AIPPI Çalışma Sorusunda ayrı bir konu olarak ele alınmasına karar verilmiş ve bu konu kapsam dışı bırakılmıştır.

Böylece çalışmanın kapsamı meslek birliklerinin hem telif haklarının hem de ilgili veya komşu hakların kolektif yönetimi konusunda gösterdiği faaliyetlerin kurallarına ilişkin olacağı ve bu kuralların belirli yönlerinin uyumlu hale getirilmesi olduğu belirlenmiştir.

Yönerge kapsamında, hak sahipleri ve eserlerin ve diğer korunan ürün kullanıcılarının Meslek Birlikleriyle etkileşimi ve hesap verebilirlik, şeffaflık, telif oranlarının belirlenmesi, gelir dağıtımı ve Meslek Birlikleri tarafından hakların üçüncü kişilere ileri sürülmesi de dahil olmak üzere Meslek Birlikleri düzenlemesi ele alındı.

AIPPI Ulusal ve Bölgesel Grupları ve Bağımsız Üyelerinden, bu Yönergeye ilişkin ulusal ve bölgesel yasalarla ilgili ayrıntılı bilgi ve analizler sunan 36'dan fazla Rapor alınmıştır. Bu otuz altı rapor, AIPPI Genel Raportör Ekibi tarafından incelendikten sonra Özet Rapor haline getirilmiştir. Bu raporun Türkçe ve İngilizce metinleri ayrıca tüm üyelerle paylaşılacaktır.

Yönerge'de özetle aşağıdaki kararlara varılmıştır:

- 1) Ulusal hukuk, Meslek Birliklerinin kurulmasına ve faaliyetlerine izin vermelidir ve yasalarla düzenlemelidir.
- 2) Meslek Birliklerine ilişkin kural ve düzenlemeler, ulusal kanunların izin verdiği ölçüde, Hak Sahiplerine etkili ve adil bir ücretlendirme sağlamak, şartların öngörülebilirliğini ve makullüğünü ve kullanıcılar için lisans alma kolaylığını artırmak, Hak Sahipleri için şeffaflığı, eşit erişimi ve adil dağıtımı sağlamak ve yönetişimi iyileştirme amacıyla uyumlu hale getirilecektir.
- 3) Birden fazla Meslek Birliği olması durumunda, Hak Sahipleri kendi istedikleri bir Meslek Birliğini seçmekte özgür olacaktır.
- 4) Meslek Birlikleri, telif hakkı oranlarının adil, makul ve şeffaf olarak belirlenmesi için ve Hak Sahipleri ile kullanıcıların belirli bir kullanım için geçerli olan telif ücreti oranlarını hesaplamasına olanak tanıyacak bir çerçeve sağlayacaktır. Telif hakkı oranının adilliği konusundaki tartışmalar tarafsız bir kuruluş nezdinde gerçekleştirilmelidir. İlgili kuruluş mümkün olan durumlarda, telif hakkı oranı belirleme alanında uzmanlığa sahip olmalıdır.
- 5) Meslek Birlikleri, kullanıcılar için telif hakkı oranları ve Hak Sahiplerine ödenecek ücretler de dahil olmak üzere, lisanslama koşullarını periyodik olarak gözden geçirecek ve uygun şekilde değiştirecektir. Gözden geçirme zaman aralıkları, lisanslı korunan ürünün türü ve sektörü dikkate alınarak belirlenecektir.
- 6) Toplu olarak yönetilen ve toplu olarak yönetilmeyen telif hakkı ve ilgili haklar bakımından aynı hukuki usuller geçerli olacaktır.
- 7) Kolektif olarak yönetilen bir telif hakkını veya ilgili hakkı uygulamak için Meslek Birlikleri:
 - a) Hak Sahibi tarafından sözleşmeye bağlı olarak yetkilendirilmeli veya
 - b) Kanunla yetkilendirilmelidir.
- 8) Hak Sahibinin davalara taraf olarak katılmasına gerek yoktur. Gerektiğinde telif hakkının ve/veya ilgili hakların orijinallliğini ve sahipliğini kanıtlamak için gerekli deliller Hak Sahibinden temin edilebilir.
- 9) Telif hakkı istisnalarının uygulanmasının telif ücreti ödenmesini gerektirmediği durumlarda, Meslek Birlikleri telif ücreti toplama hakkına sahip olmayacaktır. Bununla birlikte, belirli telif hakkı istisnalarının uygulanmasının telif hakkı ödenmesine bağlı olduğu durumlarda, bir Meslek Birliği bu ödemeyi toplayan kuruluş olarak belirlenebilir.

* Avukat, Balcıoğlu Selçuk Ardiyok Kek Avukatlık Ortaklığı, edincer@baseak.com

Sibel Gümüş*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

2023 Dünya Kongresi Marka Konu Çalışması: Ticari Markanın Kullanımının Kanıtlanması

Öncelikli olarak hukuki geçmişine kısaca değinmek istediğimiz **“Ticari Markanın Kullanımının Kanıtlanması”** konusu, en sıcak fikri mülkiyet gündemi olarak karşımızda duran **“idari iptal”** süreci, diğer bir ifade ile **10 Ocak 2024** tarihi itibarıyla kullanmama dolayısıyla iptal yetkisinin mahkemelerden **Türk Patent ve Marka Kurumu’na** geçecek olması ile de ayrı bir öneme sahiptir. Zira ilgili süreçte kullanıma ilişkin kanıt gerekliliğinin nasıl ele alınacağı, sunulan delillerin nasıl ve hangi ağırlıkla değerlendirileceği ve mevcut uygulamalara nasıl değişiklikler getirileceği bilinmezliğini korumakta olduğundan konu, hem hak sahipleri hem de uygulamacılar açısından oldukça büyük bir önem taşımaktadır.

Bilindiği üzere **Paris Konvansiyonu** ve **TRIPS Anlaşması** markaların gerçek kullanımının ispatlanması hususunda gereklilikleri spesifik olarak tanımlamamakta ve konuyu daha ziyade ilgili yargı bölgelerinin yetkisine ve yorumuna bırakmaktadır. Dolayısıyla sunulan delillerin gerçek kullanım olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, ilgili otorite tarafından belirlenmektedir.

Ticari marka kullanımı konusu daha önce **Yönerge Q218 “Korumayı sürdürmek için ticari markaların gerçek kullanımının gerekliliği (2011)”**, **Yönerge Q70 “Kullanımın Koruma ve Yenileme Üzerindeki Etkisi (1978)”** ve **Yönerge Q168 “Bir Markanın Yasal Bir Gereklilik Olarak Marka Olarak Kullanımı (2002)”** Yönergesi gibi çeşitli AIPPI Yönergelerinde incelenmiştir.

AIPPI ayrıca 2018 ve 2021’de, çeşitli yargı bölgelerinde ticari marka kullanımına ilişkin mevzuat ve uygulamaları açıklayan **“Ticari Markaların Gerçek Kullanımı” Hukuk Serisi Kitabı’nı** yayımlamıştır.

Konunun pratik öneminin yüksek olması ve örneğin sanal dünyalarda kullanım gibi yeni zorlukların ve soruların ortaya çıkması nedeniyle daha kapsamlı bir çalışma yapılması gerekli görülmüştür.

Az sonra detaylarına değineceğimiz çalışma, ticari marka tescilini sürdürmek için bir ticari markanın gerçek kullanım gerekliliği bağlamında kullanımının kanıtlanmasına odaklanmış olup bir ticari markanın tanınmışlığını kanıtlamak, ayırt ediciliğini göstermek veya tecavüz yaratan kullanımın kanıtlanması gibi hususları ele alınan konunun dışında bırakmıştır.

Türk Çalışma Grubu’nun hazırladığı rapor da dahil olmak üzere AIPPI Ulusal ve Bölgesel Grupları ve Bağımsız Üyelerinden, bu Yönerge’ye ilişkin ulusal ve bölgesel yasalarla ilgili ayrıntılı bilgi ve analizler sunan 41 adet Rapor alınmıştır. İlgili yargı bölgelerinin konuya yaklaşımlarını ayrıntılı şekilde sunan bu soru-cevap şeklindeki raporlar, AIPPI Genel Raportör Ekibi tarafından incelendikten sonra Özet Rapor haline getirilmiştir.

Ev sahipliğini yaptığımız **2023 AIPPI Dünya Kongresi’nde** özel Çalışma Komitesi bünyesinde ve yine tam

katılımlı Genel Oturum'da detaylı olarak görüşülen taslak, uzun tartışmalar ve fikir teatileri neticesinde son şekline getirilmiş ve oylamalar akabinde **Yönerge Q285, AIPPI Yürütme Komitesi** tarafından aşağıda verildiği hali ile benimsenmiştir:

AIPPI aşağıdaki kararları almıştır:

1. Bir markanın ilgili dönemde gerçek kullanımını kanıtlamak için gereken deliller açısından niceliğe veya süreye dair herhangi bir asgari eşik bulunmamalıdır.
2. Gerçek kullanımı göstermek için kabul edilen delil türlerine ilişkin kısıtlamalar bulunmamalıdır. Sunulan tüm delillerin genel değerlendirmesine dayalı olarak, bu tür delillerin tümüne, vakanın koşullarına göre uygun ağırlık verilmelidir.
3. Saygın/tanınmış/ünlü/tarihi ticari markalar, gerçek kullanımın kanıtlanması açısından diğer ticari markalarla aynı delil gerekliliklerine tabi olmalıdır.
4. Kullanım delili, söz konusu kullanımın yerini, zamanını, kapsamını ve niteliğini belirtmelidir. Ancak bu kadar spesifik bilginin her bir delil için ayrıca ortaya konulması gerekmemeli, deliller bir bütün olarak ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.
5. Bir ticari markanın gerçek kullanımını kanıtlamaya yönelik delil gerekliliklerine ilişkin mevzuat ve uygulama, mahkemeler ve fikri mülkiyet ofisleri/idari mahkemeler önünde tutarlı olmalıdır. Bir ticari markanın gerçek kullanımını kanıtlamaya yönelik delil gerekliliklerine ilişkin mevzuat ve uygulama, gerçek kullanımın kanıtlanması konusunda ticari marka sahiplerine gereksiz veya aşırı yük getirmemelidir.
6. Bir ticari markanın, tescilli halinden farklı bir biçimde, tescilli markanın ayırt edici niteliğini değiştirmeyen unsurlarla kullanılması, tescilli markanın kullanımı olarak kabul edilmelidir. Bu değerlendirme her somut olay özelinde gerçekleştirilmelidir. Varyasyonun kullanımının tescilli ticari markanın gerçek kullanımı olarak kabul edilip edilmeyeceğine karar verirken özellikle aşağıdaki faktörler dikkate alınmalıdır:
 - a) ilgili halkın bunları aynı marka olarak algılayıp algılamadığı;
 - b) tescilli ticari markanın ve varyasyonunun ayırt edicilik derecesi;
 - c) ticari markanın kullanıldığı sektörün özellikleri ve sektörün ticari marka kullanımına ilişkin ticari teamülleri.
7. Yukarıdaki 6. paragrafa bağlı olarak, genel olarak aşağıdaki varyasyonların, tescilli ticari markanın ayırt edici karakterini değiştirmediği kabul edilmelidir:
 - a) ayırt edici olmayan unsurların, tescilli ticari markaya kısmen veya tamamen eklenmesi veya tescilli ticari markadan kısmen veya tamamen çıkarılması;
 - b) tescilli ticari markanın yazı tipinin, boyutunun ve/veya renginin kısmen veya tamamen değiştirilmesi:
 - i. kelime ticari markası söz konusu olduğunda, kelime kullanılan biçimde tanımlanabilir kaldığı sürece;
 - ii. şekil ticari markası söz konusu olduğunda, varyasyon, tescilli ticari markanın ayırt edici karakteri açısından esas teşkil etmeyen özelliklerden oluştuğu sürece;
 - c) tescilli markadaki farklı öğelerin düzeninin değiştirilmesi; örneğin, yukarı-aşağı şeklindeki düzenlemenin, sol-sağ şeklindeki düzenlemeye dönüştürülmesi;
 - d) tescilli ticari markanın başka bir ticari markayla birlikte veya onun transliterasyonu ile birlikte kullanılması.

8. Bir ticari markanın, 10 ve 11. paragraflarda belirtilenler dışında, örneğin internette, bir web sitesinde veya sosyal medyada çevrimiçi kullanımı, gerçek kullanım teşkil edebilir. Bu tür kullanımın değerlendirilmesine yönelik kriterler genel olarak çevrimiçi olmayan kullanımla aynı olmalı ve somut olayın özelliklerine göre uygulanmalıdır.
9. Bir ticari markanın çevrimiçi kullanımının, ticari markanın tescilli olduğu belirli bir yargı bölgesinde gerçek kullanım olarak kabul edilip edilmeyeceği değerlendirilirken özellikle aşağıdaki faktörler dikkate alınmalıdır:
 - a) söz konusu yargı bölgesinde ilgili halka mal satışı veya hizmet sunumu yapıp yapılmadığı;
 - b) söz konusu yargı bölgesindeki ilgili halkı hedefleyen içeriğin bulunup bulunmadığı, örneğin:
 - i. yargı bölgesinin yerel dilinin kullanılıp kullanılmadığı;
 - ii. söz konusu yargı bölgesinin yerel para biriminde ödeme yapılmasına izin verilip verilmediği;
 - iii. telefon numaraları, adresler vb. gibi yerel iletişim bilgilerinin sağlanıp sağlanmadığı;
 - c) ticari marka sahibinin o yargı bölgesinde mal veya hizmetlerle bağlantılı olarak ekonomik faaliyet yürütüp yürütmediği veya ekonomik bir bağlantısının bulunup bulunmadığı.
10. Bir ticari markanın sanal dünyada/meta evrende kullanımının, ticari markanın sanal olmayan mallar/hizmetlerle ilgili olarak gerçek kullanımı olarak kabul edilip edilmediğinin belirlenmesi, her vakanın koşullarına göre yapılmalıdır. Diğer hususların yanı sıra, ticari markanın sanal dünyada/meta evrende kullanım amacı ve sanal olmayan mal/hizmetlerle ilişkisi ve ilgili halkın algısı da dikkate alınmalıdır.
11. Bir ticari markanın sanal dünyada/meta evrende kullanımının, belirli bir yargı bölgesinde gerçek kullanım olarak kabul edilip edilmeyeceği değerlendirilirken özellikle aşağıdaki faktörler dikkate alınmalıdır:
 - a) yargı bölgesindeki ilgili halkın sanal dünyaya/meta evrene erişiminin olup olmadığı ve bunlara katılıp katılmadığı;
 - b) ticari marka kullanıcısı veya sanal dünya/meta evren sağlayıcısı tarafından yargı bölgesindeki ilgili halkı hedef alan herhangi bir tanıtım faaliyetinin bulunup bulunmadığı;
 - c) sanal dünyanın/meta evrenin yargı bölgesinin yerel para birimini kullanma seçeneğini sağlayıp sağlamadığı;
 - d) sanal dünyanın/meta evrenin yargı bölgesinin yerel dilini kullanma seçeneğini sağlayıp sağlamadığı.
12. Ticari marka sahibinin kontrolü dışındaki olaylar, ticari markanın kullanılmaması için haklı sebep teşkil etmeli ve bu nedenler, her somut olay özelinde ayrıca değerlendirilmelidir. Özellikle aşağıdaki nedenler, ticari markanın tescilli olduğu bölge veya ilgili bölgenin bir kısmında kullanılmaması için haklı sebep olarak değerlendirilmelidir:
 - a) mücbir sebep;
 - b) idari kısıtlama veya yasaklar;
 - c) edinilmesi uzun zaman alan zorunlu bir lisans veya pazarlama izni gerekliliği.
13. COVID-19 salgını gibi yaygın olarak bilinen bir olay durumunda, kullanmamayı gerekçelendirmeye yönelik ispat yükü, aksi durumdakiyle aynı olmalıdır; ancak ilgili yargı bölgesinde böyle bir olayın yaygın olarak bilindiği gerçeğini kanıtlamaya gerek olmamalıdır. Bununla birlikte, her hâlükârda kullanmamaya dair haklı sebeplerin ticari marka sahibinin kontrolü dışında ve yaygın olarak bilinen olay gerçeğinin ötesinde nedenlerle ortaya çıktığının kanıtlanması gerekli olmalıdır.

*Patent ve Marka Vekili, Efor Patent, sibel.gumus@eforpatent.com

Muazzez Korutürk*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

2023 Dünya Kongresi Genel Konu Çalışması: Sınai Mülkiyet Haklarının İnternet Üzerinde İhlal Edilmesi Halinde Online Pazaryerlerinin Sorumluluğu

AIPPI'nin 2023 Kongresi görkemli bir organizasyonla İstanbul'da gerçekleştirildi. 2023 yılının başında Çevrimiçi Pazaryerleri'nin (Online Market Places) üçüncü kişilerin Fikri Mülkiyet Haklarını ihlal etmesi halinde uygulanacak prosedürlerin düzenlendiği '*Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcı ve Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik*' yayınlanmıştır. Ancak Yönetmeliğin ilgili maddelerin Danıştay tarafından yürütülmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

Ülkemizde Çevrimiçi Pazaryerleri'nin fikri mülkiyet hakkı ihlallerine ilişkin sorumluluğuna dair bu gelgitler yaşanırken 2023 AIPPI Kongresi'nde genel konu sorusu bu Pazaryerleri'nin sorumluluğu olarak seçilmiştir.

Dünya genelinde 38 ülke tarafından Çevrimiçi Pazaryerleri'nin fikri mülkiyet ihlallerine ilişkin sorumluluklarına dair bir rapor sunulmuştur. Aralarında Türkiye'nin de olduğu sunulan bu raporlar gereğince hazırlanan ortak raporda aşağıdaki hususlarda karar verilmiştir.

Tüm katılımcı ülkeler, e-ticaretin gelişimi için önemli bir rol oynayan Çevrimiçi Pazaryerleri'nin çıkarları ile etkin bir korumadan yararlanması gereken fikri mülkiyet hakları sahiplerinin çıkarları arasında bir denge sağlamayı amaçlayan bir Özel Dijital Hukuk rejiminin gerekliliği konusunda genel bir fikir birliğine varmıştır.

Oluşturulan bu Özel Dijital Hukuk rejiminin uygulanabilmesi için Çevrimiçi Pazaryerleri'nin tarafsız ve pasif bir rol üstlenmesi gerektiği karar altına alınmıştır. Bunun yanı sıra, Çevrimiçi Pazaryerleri'ne bu Özel Dijital Hukuk rejiminin uygulanabilmesi için Çevrimiçi Pazaryerleri'nin pasif veya tarafsız bir rol üstlenmesi gerekmektedir.

Çevrimiçi Pazaryerleri'nin pasif veya tarafsız bir rol üstlendiğini değerlendirmek üzere aşağıdaki kriterlerle sınırlı olmamak üzere bu kriterlerin varlığı değerlendirilecektir:

- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin, üçüncü taraf satıcılara yalnızca satış tekliflerini barındırma hizmetlerini sağlaması.
- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin, üçüncü taraf satıcıların faaliyetleri üzerinde kontrol uygulamaması.
- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin:
 - Satış teklifleri için tanıtım hizmetleri sunmaması.
 - Satış tekliflerinin sunumunun optimizasyonu hizmetleri sunmaması.
 - Ürünlerin depolanması ve/veya nakliyesi hizmetlerini sunmaması.

- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin tüketiciye, kendisi adına veya kendi hesabına ihlal eden ürün veya hizmetleri sağladığı veya sattığı izlenimi vermemesi. Böyle bir izlenim, örneğin Çevrimiçi Pazaryerleri'nin kendi adına da ürün satış tekliflerinde bulunması durumunda, kendi tekliflerini üçüncü taraf satıcıların satış tekliflerinden yeterince farklılaştırmaması durumunda ortaya çıkabilir.

Çevrimiçi Pazaryerleri ile fikri mülkiyet hakkı sahipleri arasındaki menfaatler dengesinin sağlanabilmesi için Çevrimiçi Pazaryerleri'nin güvenli bir limandan (Safe Harbour) yararlanabilmesi için gerekli şartlar ise aşağıda sıralanmıştır:

- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin, kendi Pazaryerinde satışa sunulan ürünün hak ihlalinde bulunduğu ilişkin bilgiye sahip olmaması.
- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin, ürünün hak ihlalinde bulunduğu dair bilgi edindikten sonra, ihlalde bulunan ürün tekliflerine erişimi kaldırmak için hızlı bir şekilde harekete geçmesi.
- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin şunları sağlaması:
 - Çevrimiçi bildirim ve kaldırma prosedürü. Fikri mülkiyet hakkı sahibi tarafından sağlanan bu tür bir bildirim, şartlı bir bildirim olmalı ve ihlalde bulunduğu iddia edilen kişi, şartlı bir karşı bildirimde bulunma olanağına sahip olmalıdır.
 - İhlal eden ürünlerin satışına yönelik tekliflerin tekrarlaması durumunda üçüncü taraf satıcıların platformdan silinmesi.
- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin, üçüncü taraflarca sağlanan teklifleri minimum bir standarda uygun olarak izlemesi ve bu standardın, söz konusu Çevrimiçi Pazaryerleri'nin makul olarak kullanabileceği teknolojiye göre değişiklik göstermesi.
- Çevrimiçi Pazaryerleri'nin, üçüncü taraf satıcıların isim, adres ve iletişim bilgilerini toplaması ve bu bilgilerin doğru ve güncel olduğunu doğrulaması. Çevrimiçi Pazaryerleri'nin, fikri mülkiyet hakkı sahibine üçüncü taraf satıcıların bilgilerini özenli bir şekilde sağlaması.

Görüldüğü üzere, AIPPI katılımcı ülkeleri tarafından fikir birliği ile Özel bir Dijital Hukuk rejiminin uygulanması ön görülürken Çevrimiçi Pazaryerleri'nin hak ve menfaatleri de göz önünde bulundurulmuştur.

Ülkemizde Çevrimiçi Pazaryerleri'nin kendi iç sistemlerinde fikri mülkiyet haklarının korunması için belli politikalar yürüttükleri bilinmektedir. Ancak bu politikaları yürütmeyen Çevrimiçi Pazaryerleri'nin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve fikri mülkiyet haklarının korunması için, yürürlüğü durdurulan 'Elektronik Ticaret Aracı Hizmet Sağlayıcı ve Elektronik Ticaret Hizmet Sağlayıcılar Hakkında Yönetmelik'in ilgili maddelerinin yeniden yürürlüğe girmesi ama en önemlisi Yönetmelik ile yapılan düzenlemenin Kanun ile yapılması ülkemiz uygulamalarının değişen dünyaya uyum sağlaması açısından önem arz etmektedir.

*Ortak Avukat, Deriş Avukatlık Ortaklığı, muazzez.koruturk@deris.com

Esra Böğürcü Süngerli*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri 2023'e Kısa Bir Bakış

WIPO'nun IP İstatistik Veri Merkezi tarafından Dünya Fikri Mülkiyet Göstergeleri 2023 raporu kısa süre önce yayınlandı. WIPO'nun *IP Kaynakları* menüsünden de erişilebilir olan çevrimiçi rapor, dünya genelindeki fikri mülkiyet faaliyetlerini an kapsamlı biçimde analiz eden bir rapor olması sebebiyle önem taşıyor.

Ulusal ve bölgesel fikri mülkiyet ofislerinin 2022 yılındaki başvuru, tescil ve yürürlükte olan haklara ilişkin istatistiklerine dayanarak hazırlanan raporda, patentleri, faydalı modelleri, ticari markaları, endüstriyel tasarımları, mikroorganizmaları, bitki çeşitliliğinin korunmasına dair verileri ve coğrafi işaretleri içeren geniş bir yelpazede veriler ve istatistikler, tablolar ve grafiklerle açıklanmaktadır. Rapor aynı zamanda yaratıcı ekonomideki faaliyetlerin bir resmini vermek için anket verilerinden ve sektör kaynaklarından da yararlanıyor.

205 sayfa olarak yayınlanan raporda en dikkat çekici verileri aktarmak ve raporun Türkiye açısından kısa bir yansımaları sunmak isterim.

Öncelikle, raporun ön sözünde WIPO Genel Direktörü Daren Tang tarafından da ifade edildiği gibi, 2022 yılı birçok ülkenin yüksek enflasyonla ve ekonomik belirsizliklerle mücadele ettiği bir yıl olduğunu belirterek başlayalım. Bu durum, birçok ülkedeki ve dünya genelindeki toplam başvuru sayılarını olumsuz etkiledi. Rapora göre, dünya genelindeki toplam marka başvuru sayısı (sınıf sayısı) önceki yıla göre %14.5, tasarım başvuru sayısı ise %2.1 düşüş göstermiştir. Son 10 yıllık trende bakıldığında, her iki koruma türünde de pozitif yönlü büyüme devam etse de, son rapora göre bir önceki yıla (2021) kıyasla en sert düşüşün marka başvuru sayılarında yaşandığını kabul etmek gerekir. Ancak buna rağmen, önceki yıla göre artış gösteren verilerin varlığı da dikkat çekiyor. Örneğin, önceki yıla göre %1.7 artış göstererek geçen yıl dünya genelinde toplamda 3.5 milyon patent başvurusu yapılarak patent başvuru sayılarında yeni bir rekor kırılmıştır.

Anahtar Sayılar

Raporun girişinde “*Key numbers*” yani “*Anahtar sayılar*” başlığı altında verilen tabloya göz atmanızı tavsiye ederim. Bu tablo, patentler, faydalı modeller, ticari markalar, endüstriyel tasarımlar ve bitki türleri olmak üzere 5 başlıkta dünya genelinde 2022 yılında en aktif olan ilk 3 ülkeyi, bu ülkelerin 2021 ve 2022 yıllarına ait net sayılarını, yüzdesel olarak büyüme hızlarını ve bu ülkelerin dünya geneli toplamındaki payını göstermektedir. “*Key numbers*” altında verilen tabloya göre, bu 5 koruma türünün tamamında Çin lider konumda.

➤ Patent sayılarında dünyaya ait genel toplamda %46.8'lik bir payı elinde tutan Çin 1,619,268; ikinci sıradaki ABD %17.2'lik payla 594,340; üçüncü sıradaki Japonya ise %8.4'lük payla 289,530 patent başvurusuna sahip. Geri kalan %27.6'lık pay ise diğer tüm ülkelerin toplam payıdır. Patent konusunda ilk üçe giren tüm ülkeler önceki yıla (2021) göre büyümelerini sürdürmüştür.

➤ Faydalı modellere geldiğimizde, ilk sıradaki Çin'in dünya geneli toplamındaki payı %98'e çıkmaktadır. Önceki yıla göre %3.5 büyüme gösteren ve 2,950,653 başvuru sayısına sahip olan Çin'i, büyüme hızı %10.5 düşen ve 9,469 adet başvuru sayısına sahip Almanya takip etmektedir. Üçüncü sırada ise büyüme hızı %6.1 düşen ve 8,521 adet başvuru sayısına sahip Rusya yer almaktadır.

➤ Markalarla ilgili *anahtar sayıları* verirken yeni bir satır başı yapmak iyi olacak. Buradan sonra başvuru sayısına ilişkin verilen bilgilerde, ilgili sayıların aslında sınıf hesabına göre verildiğini belirtmekte fayda var. Raporda "**class count**" olarak adı geçen ve aslında sınıf sayısına göre belirtilen başvuru sayıları, WIPO'nun tüm verileri konsolide etmek üzere kullandığı bir hesaplama türüdür. Bilindiği üzere, bir marka başvurusu birçok sınıf içerebilir. Pek çok ofis, ticari markaları ve hizmet markalarını tescil ettirmek için uluslararası mal ve hizmet sınıflandırması olan Nice Sınıflandırması'nı kullanmaktadır. Ofislerin çoğunluğu, tek bir başvuruda birden çok sınıf için başvuru yapılmasına izin veriyorken; bazı ofisler, her bir sınıf için ayrı bir marka başvurusu yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bu durumda, başvuru sayılarının uluslararası karşılaştırmasını doğru yapmak için sınıf sayılarının baz alınarak karşılaştırılması uygun bulunmuştur. Bu yöntem, WIPO tarafından 2004 yılından beri uygulanmaktadır. Dolayısıyla, marka verilerinde başvuru sayısından bahsedilen her yerde, anılan yöntemin kullanıldığını not ederek devam edelim.

Marka başvuru aktivitesinde de birinci olan Çin, bu konuda önceki yıla göre büyüme hızı %20.5 düşse de 7,513,504 adet başvuru sayısı ile dünya genelinde %48.3'lük bir payın sahibi konumunda. İkinci sıradan gelen ABD'nin büyüme hızı %14.7 düşmüştür ve 767,375 adet başvuru ile %4.9'luk payı elinde bulundurmaktadır. Üçüncü sırada yer alan Hindistan'ın büyüme hızı ise artı yönde değişmiştir. %2.4 büyüyerek %3.2'lik paya sahip olan Hindistan'ın toplam başvuru sayısı 500,305 olarak verilmiştir.

➤ Tasarımda ilk 3 ülkeye ait *anahtar sayıları* verirken, toplam başvuru sayısının hesaplanmasında "**design counts**" olarak anılan yöntemin kullanıldığını belirtmekte fayda var. Yukarıda markalar için detaylıca açıklanan "class count" hesaplama yönteminin temel yaklaşımı, tasarımlarda da tek başvuru ile birden çok tasarımın korunmasının birçok ülkede mümkün fakat bazı ülkelerde mümkün olmaması hasebiyle burada da karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla başvuru sayısı denildiğinde referans edilen veri aslında toplam tasarım sayısıdır.

Türkiye'nin ilk 3'e girdiği tek başlık olan tasarım konusunda sayılar çarpıcı. Birinci sırada yer alan Çin'in büyüme hızı % 0.9, ikinci sıradaki EUIPO'nun büyüme hızı ise % 6.8 düşüş gösterirken, 3. Sırada gördüğümüz Türkiye'ninki %27.6 artmıştır. Raporda, "Türkiye ofisine yapılan başvurular 2022'de hızla arttı" şeklinde ayrı bir başlık açarak bahsedilecek kadar dikkat çekici olan verilere göre Türkiye'de 2022 yılında toplam başvuru sayısı 84,111 olmuştur. İkinci ve birinci olan EUIPO ve Çin'deki toplam başvuru sayısı ise sırasıyla 109,132 ve 798,112 olarak belirtilmiştir.

➤ Son olarak bitki çeşitleri korumasına değinecek olursak, lider Çin toplamda 13.027 başvuru sayısı ile dünya genelinin %47.8'ine sahip olarak büyüme hızını %16.4 arttırmıştır. İkinci sıradaki Community Plant Variety Office - CPVO ise ilk üçte olup büyüme hızı düşen tek ofis. Buna göre dünya genelinin %11.7'lik payına sahip olmasına rağmen büyüme hızı %8.2 düşerek 3,193 adet başvuru sayısına ulaşmıştır. Bu konuda üçüncü sırada gördüğümüz UK büyüme hızında keskin bir artış yaka-

lamıştır. Büyüme hızı tam %316,1 artan UK, dünya genelinin %6.2'lik payına sahip olarak toplamda 1,702 adet başvuru sayısı elde etmiştir. Özellikle farmasötik ürünlerin AR-GE çalışmalarında son yıllarda yeni bitki türlerinin, yeni molekül ve kombinasyonlarında önem kazandığını düşünecek olursak bu sayıların ilerleyen yıllarda da yukarı yönlü bir grafiğe sahip olacağını bekleyebiliriz.

IP filing activity by office

Patents	2021	2022	Growth rate (%)	Share of world total (%)
Applications worldwide	3,400,500	3,457,400	1.7	100.0
China	1,585,663	1,619,268	2.1	46.8
US	591,473	594,340	0.5	17.2
Japan	289,200	289,530	0.1	8.4
Utility models				
Applications worldwide	2,924,420	3,010,510	2.9	100.0
China	2,852,219	2,950,653	3.5	98.0
Germany	10,576	9,469	-10.5	0.3
Russian Federation	9,079	8,521	-6.1	0.3
Trademarks				
Application class counts worldwide	18,182,300	15,543,300	-14.5	100.0
China	9,454,735	7,513,504	-20.5	48.3
US	899,499	767,375	-14.7	4.9
India	488,459	500,305	2.4	3.2
Industrial designs				
Application design counts worldwide	1,513,800	1,482,600	-2.1	100.0
China	805,710	798,112	-0.9	53.8
EUIPO (EU office)	117,049	109,132	-6.8	7.4
Türkiye	65,924	84,111	27.6	5.7
Plant varieties				
Applications worldwide	25,200	27,260	8.2	100.0
China	11,195	13,027	16.4	47.8
Community Plant Variety Office (EU)	3,480	3,193	-8.2	11.7
UK	409	1,702	316.1	6.2

Source: WIPO Statistics Database, August 2023.

Anahtar sayılardan bahsettikten sonra ilgili koruma türlerinde dikkat çeken diğer bazı verilere göz atalım.

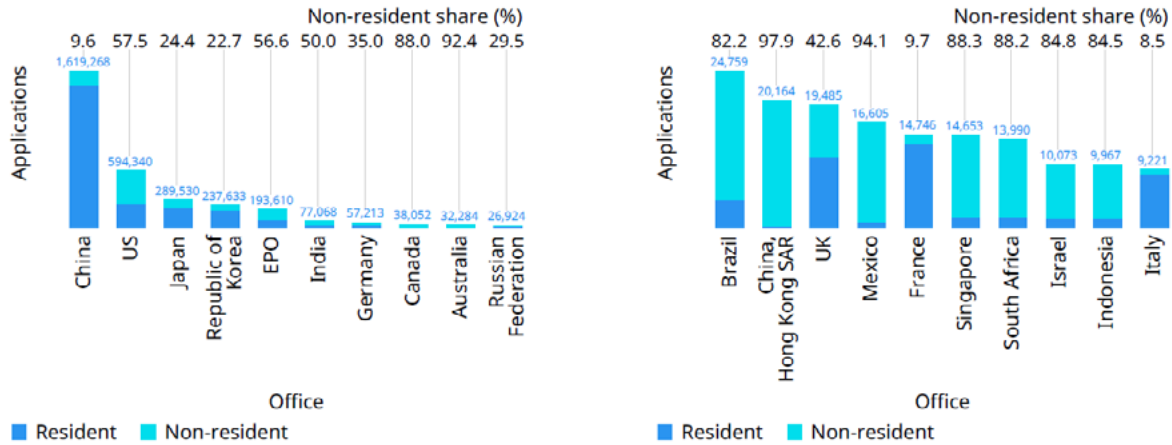
Patentler

162 patent ofisinden alınan verilere göre, dünya genelindeki toplam patent başvuru sayısı önceki yıla göre artış eğilimini korumaktadır. Bölgesel olarak en yüksek yüzdeye sahip bölgeler Asya (%82.7), Avrupa (54.7), Kuzey Amerika (40.6), Afrika (19.3), Latin Amerika ve Karayipler (13.5) olarak sıralanmakta.

Patent başvuruları bakımından ilk 20 ofis sıralamasına baktığımızda Çin, ABD, Japonya, Güney Kore, EPO, Hindistan, Almanya, Kanada, Avustralya, Rusya, Brezilya, Çin Halk Cumhuriyeti Hong Kong Özel

İdari Bölgesi, İngiltere, Meksika, Fransa, Singapur, Güney Afrika, İsrail, Endonezya ve son olarak İtalya'yı görüyoruz. Toplam başvuru sayıları aşağıdaki grafikte gösterilen sütunların üzerinde mavi renkle verilmiştir. *Patent grants* bakımından da sıralamaya giren ilk 6 ülkenin aynı, devamının da benzer olduğunu belirtebiliriz.

A7. Patent applications at the top 20 offices, 2022

Patent başvuru sayılarındaki istatistiği *düşük ve orta gelirli ülkeler* arasında ayrıca değerlendiren WIPO raporuna göre, bu kategoride başı Türkiye çekiyor. Onu Vietnam, İran, Tayland, Malezya, Filipinler, EAPO (Eurasian Patent Organization), Arjantin, Kolombiya ve Fas takip ediyor.

Öne çıkan bazı istatistiklere baktığımızda:

- 2022’de Asya’da bulunan ofisler, dünya çapında yapılan patent başvurularının yaklaşık %68’ini aldı. Bu oran, on yıl önceki 2012 yılına ait değerlere göre yüzde 11,9’luk bir artışa işaret ediyor.
- ABD’li başvuru sahipleri, ilk 20 ofisin 14’ünde *yerleşik olmayanların (non-resident)* yaptığı başvuruların toplamında en büyük oranı oluşturdu. 2022’de ABD’li başvuru sahipleri yurtdışında çeyrek milyondan fazla patent başvurusu yaptı.
- Güney Kore’li başvuru sahipleri, 2022’de GSYİH (gayri safi yurt içi hasıla) başına ve nüfus başına en fazla patent başvurusu yapanlar oldular.

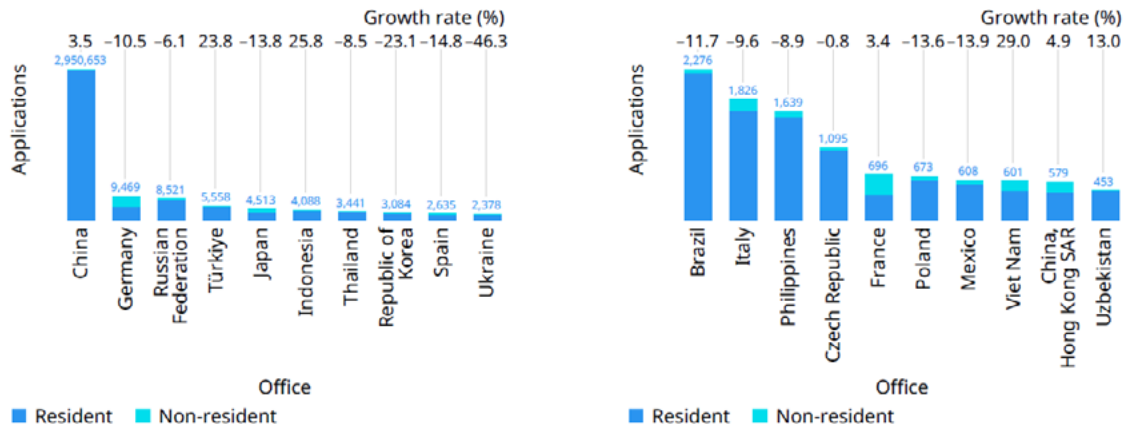
Bir sonraki “öne çıkan” bilgiyi vermeden önce küçük bir parantez de burada açalım. Patent verilerini incelerken, patent ailesi “**patent family**” şeklinde anılan kavramı da kısaca açıklamakta fayda var. Bir patent ailesi, bir veya daha fazla unsurla bağlantılı patent başvuruları olarak tanımlanabilir. Bu unsurlar, rüçhan, PCT ulusal faz girişleri, ek veya bölünmüş başvuru vb. olabilir. Bilindiği üzere, bir buluşu farklı ülkelerde korumak için başvuru sahipleri genellikle aynı buluş için birden fazla yargı bölgesinde patent başvurusunda bulunurlar. Her patent kendi yargı bölgesinde korunur. Bu durumda, farklı yargı bölgelerinden patent verileri eklemek *eşsiz buluş* sayısını anlamsız şişirecektir. Bu nedenle patent ailesi verileri, çift sayımı ortadan kaldırmak (veya en azından en aza indirmek) için sıklıkla kullanılır.

- Eşsiz buluşlara yönelik patent başvuruları (yani patent aileleri) 2020’de artışa geçti. Dünya çapındaki patent aileleri, bir önceki yılki %7,2’lik düşüşün ardından 2020’de %8,4’lük bir büyüme ile toparlandı. Dünya çapındaki toplam patent ailesi sayısı 2020’de 2,14 milyona ulaştı; bu sayı,

on yıl önceki 2010'un (1 milyon) iki katından bile fazla.

- 2021 yılında dünya genelinde yayınlanan patent başvurularında en sık öne çıkan teknoloji, bilgisayar teknolojileri oldu ve küresel toplamın %11,1'ini oluşturdu.
- Çin'deki patent ofisi 2022'de 2021'e kıyasla %14,7 daha fazla patent vererek, üst üste üçüncü kez çift haneli büyüme kaydetti. 2022 yılında en fazla patenti Çin (798.347) verdi, onu ABD (323.410), Japonya (201.420), Kore Cumhuriyeti (135.180) ve EPO (81.086) izledi. İlk beş ofisin sıralaması 2020 yılından bu yana değişmedi.
- 2022'de yürürlükteki en fazla patent de (4.2 milyon) Çin'deydi, dünya toplamının yaklaşık dörtte birini oluşturdu. Çin'i, ABD (3,3 milyon), Japonya (2 milyon), Kore Cumhuriyeti (1,2 milyon) ve Almanya (917.232) izledi. İlk beş yargı bölgesi arasında Çin, 2022'de yürürlükteki patentlerde en hızlı büyümeyi (+%17,1) gösterdi. İlk beş ofisin ötesinde, Brezilya (+%25), Hindistan (+%16) ve Güney Afrika (+%8) 2022'de kayda değer bir büyüme kaydetti.
- Türkiye ve ABD, 2022'de işleme alınan başvuruların yarısından azına patent verdi. 2022'de 87 fikri mülkiyet ofisi, verilen, reddedilen veya geri çekilen patentlere ilişkin verileri WIPO ile paylaştı. Seçilen 10 ofis arasında Türkiye ve ABD'nin, 2022'de işleme alınan tüm başvuruların yarısından azı için patent verdiği sonucuna ulaşıldı. Buna karşılık, Avustralya (%78,4), Japonya (%75,2) ve Kore Cumhuriyeti (%72,8), 2022'de işleme alınan başvuruların dörtte üçünden fazlası için kendi ofislerinde patent verilmesi kararı veren ülkeler oldular. Reddedilen başvuruların toplam içindeki payı en yüksek olan fikri mülkiyet ofisleri ise Çin (%37,4) ve ABD (%46,2) idi.
- Kadın buluşçuların, 2022'de yayınlanan PCT başvurularında listelenen tüm buluşçuların %17,1'inden fazlasını oluşturmadığı görüldü. Yayınlanan PCT başvurularının ilk 20 orijin ülke arasında, 2022 yılında kadın mucitlerin en büyük orana sahip olduğu ülkeler Çin ve Türkiye'ydı. Buluşçuların neredeyse dörtte birinin kadın olduğu ilk 20'deki iki ülke sadece Çin ve Türkiye oldu.
- Dünya çapında faydalı model (FM) başvuruları 2022'de %2,9 arttı ve bir önceki yılki %2,5'lik düşüşten sonra oldukça toparlandı. 2022 yılında Çin Fikri Mülkiyet Ofisi'ne 2,95 milyon FM başvurusu yapıldı. Bunu Almanya (9.469), Rusya (8.521), Türkiye (5.558) ve Japonya (4.513) takip etti. İlk 10 ofis arasında 2022'de çift haneli büyüme kaydeden sadece iki ülke oldu: Endonezya (+%25,8) ve Türkiye (+%23,8).

A54. Utility model applications for the top 20 offices, 2022

Source: WIPO Statistics Database, August 2023.

Dünya genelinde hangi teknoloji alanında patent aktivitesinin arttığını veya azaldığını takip etmek de önemlidir. Patent aileleri baz alınarak, bazı seçilmiş başvuru sahiplerinin 2018-2020 dönemine ait teknoloji alanlarının dağılımını veren bir tabloya göre en yüksek sayılara sahip bazı *başvuran-teknoloji alanı* eşleşmeleri şöyle: IBM-Bilgisayar teknolojileri, Huawei- Bilgisayar teknolojileri & Dijital iletişim, Gree Electric-Termal işlemler ve aparatlar, LG-Dijital iletişim, Canon-Optik, Samsung-Bilgisayar teknolojileri, Toyota Motor-Ulaşım & Elektrik makineleri, cihazları, enerji ve Mitsubishi Electric- Elektrik makineleri, cihazları, enerji (Bu teknoloji alanları listelenirken, IPC sembollerini 35 ilgili teknoloji alanına dönüştürmek için kullanılan WIPO'nun Uluslararası Patent Sınıflandırması (IPC) teknoloji uyum tablosu (*IPC and Technology Concordance Table*) baz alınmıştır).

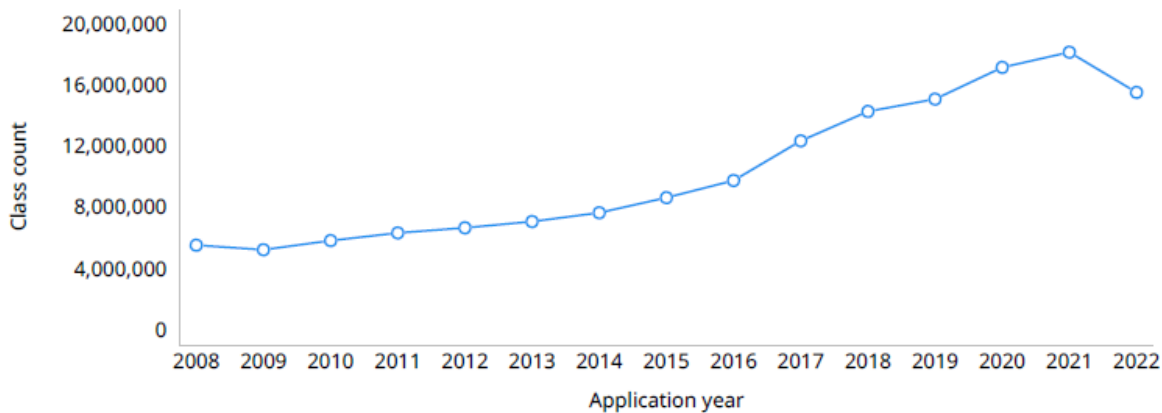
Raporda onlarca teknolojik alan arasından enerjiyle alakalı patentler için ayrı bir bölüm açan WIPO'nun bu alana verdiği önem, son yıllarda yeşil teknoloji ve sürdürülebilirlik ile ilgili ortaya koyduğu yayınlar için gösterdiği çaba ve önemle örtüşüyor. 2006-2021 arasını alan ve enerji ile ilgili teknolojilere yönelik patent başvurularındaki trendi gösteren bir diğer grafik bize, bu alanda 2018'den beri düşüşte olan patent başvuru sayılarının yeniden yükselişe geçtiğini ve ilgili yıllar arasında en yüksek seviyeye sahip olan 2012 yılı verilerine 2021 yılında yeniden yaklaştığını göstermektedir. Enerji türlerini de kendi içerisinde güneş enerjisi, yakıt hücresi teknolojisi, rüzgar enerjisi teknolojisi, jeotermal enerji ve hidro enerji olarak kategorize eden rapora göre, 2021'de en yüksek başvuru oranı -neredeyse tüm başvuruların yarısını oluşturan- güneş enerjisine ilişkin patentlere ait. Ardından, sayıları birbirine yakın diyebileceğimiz şekilde rüzgar enerjisi, hidro enerji ve yakıt hücresi teknolojisi ile ilgili patentler gelmektedir. Son sırada, oldukça az sayıda jeotermal enerji ile ilgili patentler yer almaktadır. Her bir enerji türünde en yüksek başvuruya sahip 5 ülkenin gösterildiği raporda, sadece güneş enerjisi ile ilgili patent başvurularını incelediğimizde, %51,6 Çin, %11,5 Kore Cumhuriyeti, %11,2 ABD, %9,1 Japonya, %2,6 Almanya ve %14,0 Diğer ülkeler şeklinde bir sıralama ile karşılaşırız. Dört enerji türünde Çin'in liderliğinin, sadece yakıt hücresi teknolojisi ile ilgili patentlerde Japonya'ya geçtiğini görüyoruz.

Ticari Markalar

2022 yılında dünya çapında tahminen 11,8 milyon ticari marka başvurusu (sınıf sayısından bağımsız) yapıldı. Bu, bir önceki yıla göre 2,2 milyonluk bir düşüş anlamına geliyor. Bir başka deyişle, %15,7 gibi önemli bir düşüşe işaret ediyor. Toplam marka sayısını daha önce yukarıda açıkladığımız üzere sınıf sayısı bazlı ifade ettiğimizde de önceki yıla göre %14,5'lik bir düşüş olduğunu zaten belirtmiştik.

From 2021 to 2022, there was a large decrease of 14.5% in the total number of classes specified in trademark applications

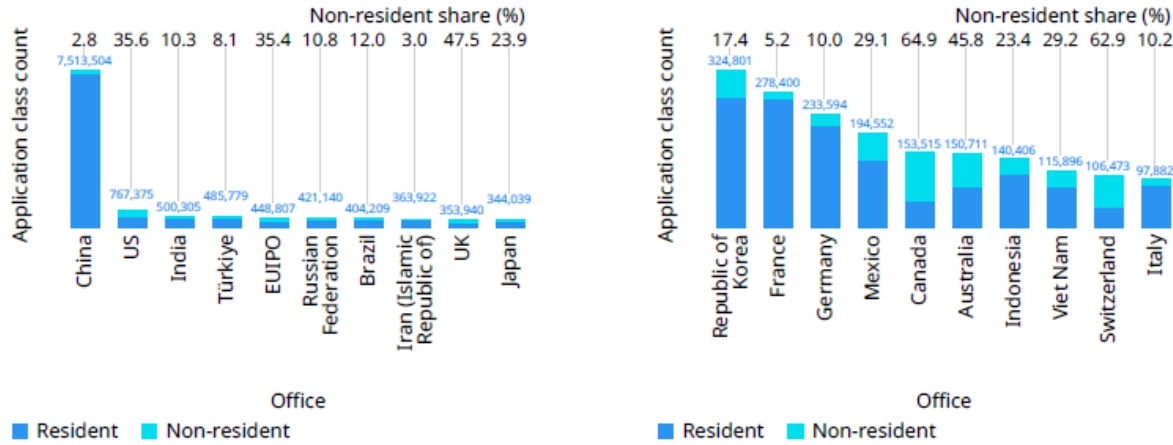
2.2. Trademark application class counts worldwide, 2008-2022

Source: Figure B2.

En ilgi uyandıran başlıklardan birine geldik: En çok ticari marka başvurusu yapılan ofisler. Burada da Çin ilk sırada. 7,5 milyon sınıf sayısını, uzak ara farkla 767,375 ile ikinci sırada ABD takip ediyor. İlk ikideki bu ülkeler 2000’den beri bu sıralamayı paylaşıyorlar. Bu iki ülkeyi, Hindistan (500.305), Türkiye (485.779) ve Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi (EUIPO) (448.807) takip ediyor.

B9. Trademark application class counts for the top 20 offices, 2022

Note: EUIPO is the European Union Intellectual Property Office.
Source: WIPO Statistics Database, August 2023.

2022 yılında **ilk 20** ofisin 11’inin yüksek gelirli, 6’sının üst-orta gelirli (Brezilya, Çin, Endonezya, Meksika, Rusya ve Türkiye) ve 3’ünün alt-orta gelirli (Hindistan, İran ve Vietnam) ülkelerden meydana geldiğini görüyoruz.

Çoğu ofiste, başvuruların çoğunluğu, **kendi ülkeleri dahilinde** ticari marka koruması sağlamayı amaçlayan yerleşiklerden (*residents*) kaynaklandı. İlk 20 ofisten 6’sı, toplam başvuruların %35’ini veya daha fazlasını yerleşik olmayanlardan (*non-residents*) aldı. EUIPO (%35,4) ve Avustralya (%45,8), Kanada (%64,9), İsviçre (%62,9), İngiltere (%47,5) ve ABD (%35,6) ofisleri bu konuda en büyük paya sahip ülkeler olarak öne çıkıyor. Buna karşın, yerleşik olmayanların payının en düşük olduğu ofisler Çin (%2,8), Fransa (%5,2), İran İslam Cumhuriyeti (%3) ve Türkiye (%8,1) oldu. Bir başka deyişle, bu 4 ülkede, belirtilen toplam marka başvurularının çoğunluğunu yine o ülkenin vatandaşları yapmıştır.

Yukarıda, sınıf sayısı, tasarım sayısı ve patent ailesi ile ilgili nüansları açıklamıştık. Son olarak, **eşdeğer başvuru sınıfı sayısına** değinmek isterim. Bu tanıma göre, bölgesel bir fikri mülkiyet ofisine başvuruda bulunmak, söz konusu bölgesel ofisi kuran kuruluşun her üye ülkesinde başvuruda bulunmakla eşdeğerdir. EUIPO örneğini ele alırsak, eşdeğer başvuru sınıfı sayısına ulaşmak için bu ofiste yapılan her bir başvuru, üye ülke sayısı ile çarpılır diyebiliriz.

Bu bilgiler ışığında, eşdeğer başvuru sınıfı sayısı baz alınarak yurt dışında en çok başvuru yapan ülkeler irdelenmiş. Almanya’dan marka başvurusu yapan başvuru sahiplerinin, yabancı yargı bölgelerinde en çok başvuru yapanlar olmaya devam ettiği görülmüştür. 2022 yılında Alman başvuru sahipleri, Almanya dışında 2.3 milyon eşdeğer başvuru sınıfı sayısına ulaşmıştır. Bunu 1.5 milyon ile ABD, 1.3 milyon ile Çin, 1.1 milyon ile İtalya, 907,817 ile UK ve 901,381 ile Fransa takip etmektedir. Çin her ne kadar 3.

sırada yer alsada 2022 yılında Çin’den marka başvurusu yapan tüm başvuru sahiplerinin ticari marka başvurularının yalnızca %4,9’u yurt dışında koruma almaya yönelikti. Bu oran, oldukça düşük ve bu ülkenin genel anlamda domestik bir eğilimde olduğunu gösteriyor. Benzer şekilde Türkiye’nin de aralarında bulunduğu birçok orta-gelirli ülkede de (Brezilya, Hindistan, Endonezya, İran, Meksika, Rusya ve Vietnam) durum aynı. Bu ülkeler, ticari marka başvurularının yalnızca yaklaşık %10’unu veya daha azını yurt dışında koruma aramaya yöneltti. Bu durumun sebepleri arasında, yüksek maliyetler, dil bariyeri, fikri mülkiyet haklarının yurt dışında da korunmasının önemi konusunda yeterli bilinç düzeyine ulaşamamış olmasını sayabiliriz.

WIPO, aynı zamanda ülkelerin nüfus sayılarına göre her 1 milyon insan başına düşen yerleşiklere ait başvuru sınıf sayısını da analiz etmiştir. 85.3 milyon olduğu kabul edilen Türkiye, bu analize göre 5,234 ile 1 milyon insan başına düşen en yüksek başvuru sınıf sayısına sahip ülke olmuştur.

2004-2022 arası verilerine göre, bu 18 yıl içinde Türkiye orijinli başvuru sahipleri en yüksek marka başvuru sayısını 2022’de gerçekleştirerek tüm dünya genelinde Çin (7,678,344) ve ABD’den (945,571) sonra 482,567 başvuru (sınıf hesabı) ile 3. sırada yer almıştır.

Yurtdışında koruma arayışında olan başvuru sahiplerinin başvuru faaliyetini en yoğun hangi sınıflar ve endüstrilerde gerçekleştirdiğine değinecek olursak, Nice Sınıflandırması’na göre en çok **9.** sınıf, onu takiben **35., 42., 41.** ve **05.** sınıflar ilgi görmüştür.

2022 yılında dünya çapında tahmini 9,3 milyon ticari marka tescili kaydedildi. Bu, önceki yıla göre 1,7 milyon eksik tescil demek. EUIPO 28.716 düşüş kaydederken, Fransa (-48.773), Almanya (-42.883), Hindistan (-75.422), Endonezya (-49.703), İran İslam Cumhuriyeti (-44.340) ve ABD (-28.020) de dünya çapında ticari marka tescillerindeki düşüşe katkıda bulundu. Birçok ülkenin tescil aktivitesi düşerken, ilk 20’de bulunan sadece 4 ülke bu anlamda çift haneli büyüme gösterdi: Sondan başa doğru, Kanada (+%12,2), Rusya (+%16,8), İspanya (+%20,8) ve Türkiye (+%24,8).

Raporda da belirtildiği gibi, çoğu fikri mülkiyet koruma türünün aksine, ticari markalar, belirli zaman aralıklarında yenileme ücretlerinin ödenmesi yoluyla *süresiz* olarak korunabilir. İşte, yenilemelerle doğrudan ilgili olan başka bir analiz: Aktif marka tescilleri sayısı, 2022’de %9,4 arttı. EUIPO ile Brezilya, Fransa, Meksika, Kore ve Türkiye ofisleri 1,2 ile 1,7 milyon arasında değişen aktif ticari marka tescili rakamları bildirmiştir.

Önemli bir gösterge olarak ilk 20 ofis ve başvuru yapanların orijinlerine karşı başvuru sınıf sayısı verilerine göz atalım ve bu verilerden sadece Türkiye’nin durumuna bakalım. Yani, Türkiye’de marka koruması arayışına girerek en çok başvuru yapanların nerelerden başvuru yaptıklarının bilgisine değinelim. 2022’deki toplam 485,779 başvurunun majör bir miktarının (446,651) elbette Türkler tarafından yapıldığını önceden de belirttik. Bunu 6,922 ile ABD; 6,081 ile Almanya; 2,989 ile Çin; 2,732 ile UK; 2,434 ile İsviçre; 1,928 ile Fransa; 1,748 ile İtalya; 1,278 ile Japonya; 918 ile Rusya takip etmiştir.

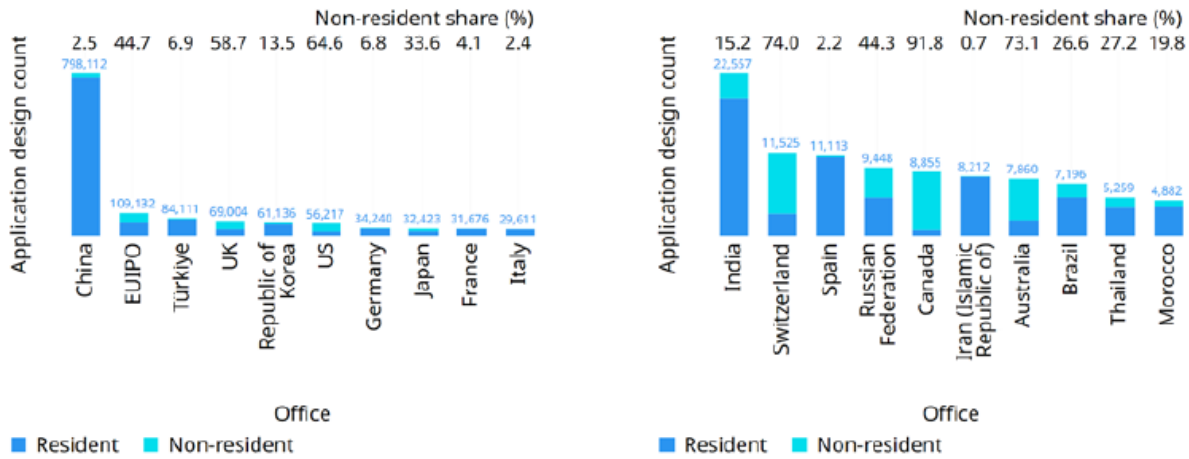
Enteresan bir bilgi olarak, seçilen ofislerde yürürlükte olan ticari markaların ortalama yaşını da hesaplayan WIPO göstergelerine göre, en yaşlı markalar İrlanda’da. Yürürlükte olan ticari markaların ortalama yaşı 16,3 olarak verilen İrlanda’yı, 16 ile Danimarka, 12,4 ile İspanya, 12,2 ile Kanada ve 11,7 ile Almanya takip ediyor.

Tasarımlar

Tasarımlar için başvuru sayılarıyla kıyaslama yapmanın yanıltıcı olacağına önceden değinmiştik. Tek başvuruda birden çok tasarımı konu edebileceğimiz birçok ülke olduğundan bu bölümde, başvuru sayılarını **tasarım sayısı** cinsinden ifade edeceğiz. Bu tanımlamaya göre, 2014 yılından bu yana ilk kez 2022 yılında bir düşüş yaşandı ve bu düşüşün %2.1 olduğu kaydedildi.

Rapora göre, 2022 yılında Çin'deki ve EUIPO'daki toplam başvuru sayısı sırasıyla 798,112 ve 109,132 olarak belirtilmiştir. Türkiye ise 84,111 tasarım sayısı ile 3. sıraya yerleşmiştir.

C9. Application design counts for the top 20 offices, 2022

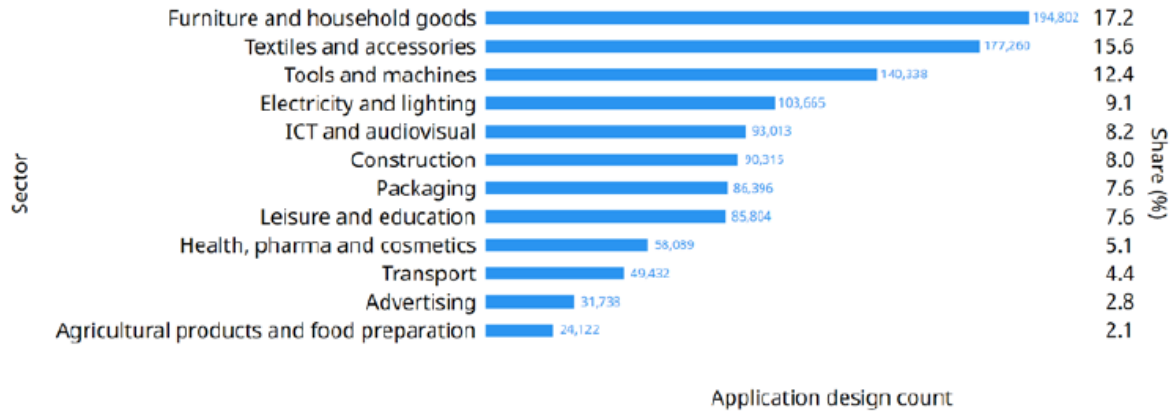
Note: EUIPO is the European Union Intellectual Property Office.
Source: WIPO Statistics Database, August 2023.

Tasarım sayısı bakımından ilk 20'ye giren ofislerden sadece 6'sı önceki yıla göre artış göstermiş, bunlardan da sadece üçünün büyüme hızı çift haneli sayılara ulaşmıştır: Türkiye (+%27,6), Fas (+%11,3) ve İtalya (+%10,9). Yerleşik başvuru sahiplerinin tasarımlarındaki büyüme özellikle Türkiye (+%28,8), Fas (+%16,1) ve Brezilya'daki (+%11,4) ofislerde çok güçlü olmuştur.

Dünya çapındaki çoğu başvuru faaliyeti özellikle 4 endüstride yoğunlaştı: Mobilya ve ev eşyaları (%17,2), tekstil ve aksesuar (%15,6), alet ve makineler (%12,4) ile elektrik ve aydınlatma (%9,1). Bu dört sektör bir araya getirildiğinde küresel olarak kaydedilen tüm sınıfların çoğunluğunu (%54,3) oluşturdu.

Türkiye'deki tasarımlarının üçte ikisi, global sıralamadaki ilk 3 sektörü barındırıyor. Yani, genel sıralamada mobilya ve ev eşyaları ile tekstil ve aksesuar sınıflarının ilk üçte yer almasında, Türkiye'de en çok başvuru yapılan tasarımların çoğunluğunun bu sınıflarda olmasının etkisi olmuş diyebiliriz.

C23. Application design counts by industry sector, 2022

Note: A concordance table produced by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) was used to convert the 32 classes into 12 industry sectors (see annex C for definitions). These figures are based on data from 115 IP offices. Data for several of the larger offices are either not available or incomplete, including for the offices of Japan and the US. Source: WIPO Statistics Database, August 2023.

Dünya çapında tescil edilen *başvuru sayısı* 2022’de %5,2 azaldı. 2022’de tescil edilen başvurularda, bir önceki yıla göre %2,6 düşüşle yaklaşık 1,3 milyon *tasarım* yer aldı. Bununla birlikte, 2022’de dünya çapında yaklaşık 5,8 milyon tasarım tescili aktifti.

EUIPO 2022’de başvuruların neredeyse %97’sini tescil etti. Bunu İngiltere (%94,8), Çin (%90,6), Türkiye (%89) ve Kore Cumhuriyeti (%85,7) ofisleri takip etti. Buna karşın, Tayland (%31,5), Meksika (%24,4) ve ABD’de (%18,1) işleme alınan toplam başvuruların büyük bir kısmını geri çekilen veya iptal edilen başvurular oluşturdu.

Buraya kadar en çok ilgi duyulan başlıklara yer vermeye çalıştım. Özet halinde ve seçerek sunmaya çalıştığım bu verilerin yanı sıra, bitki çeşitleri, coğrafi işaretler ve yaratıcı ekonomi konularındaki detaylı grafiklere ve verilere de, ilgili raporun 145. ila 183. sayfalarından ulaşılabilir.

Ekin Karakuş Öcal*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

El Sanatları Ve Endüstriyel Ürünlerin Avrupa Birliği'nde Coğrafi İşaret Olarak Korunmasına İlişkin Yeni Yönetmelik Kabul Edildi!

Eylül ayının başında Avrupa Parlamentosu, tarım ürünleri için geçerli olan mevcut kurallarla paralel olacak şekilde **tarım dışı ürünler (non-agricultural products)** diğer bir deyişle **el sanatları ve endüstriyel ürünler** için coğrafi işaretler (CI) korunmasına yönelik yeni kuralları içeren Avrupa Parlamentosu ve Konsey'inin yönetmelik önerisini onayladı. İlgili yönetmelik (2023/2411) metnine buradan ulaşabilirsiniz. Söz konusu Yönetmelik, Avrupa Birliği Resmi Gazetesi'nde yayımlandıktan yirmi gün sonra yürürlüğe girecek olup, bazı özel hükümleri derhal olmak kaydıyla, **1 Aralık 2025** tarihinden itibaren uygulanmaya başlanacaktır.

Bu süreç esas itibarıyla Lizbon Anlaşması'nın Coğrafi İşaretlere İlişkin Cenevre Metni'ne (Cenevre Sözleşmesi) uyum süreci çerçevesinde yürütülmektedir. Zira Cenevre Sözleşmesi hem tarımsal hem de tarım dışı ürünler için coğrafi işaretlerin korunmasına olanak tanır.

Bu çerçevede Brüz Danteli, Bohemya Kristali, Murano Camı, Solingen Bıçağı, Küba Puroları gibi birçok tanınmış el sanatları ve endüstriyel ürünün coğrafi işaret olarak korunmasının ve tüketiciye ulaşan ürünün gerçekliğinin denetlenebilmesinin yolu açılmıştır.

Hangi Ürünler Koruma Kapsamına Dahildir?

Öncelikle, bu yönetmelik kapsamına hangi kriterlere uygun el sanatları ve endüstriyel ürünlerin dahil olduğuna dikkat etmek gerekmektedir.

- Tamamen el ile veya el veya dijital araçların yardımı ile üretilen veya bitmiş ürüne elle yapılan katkının önemli bir yer tutması halinde mekanik araçlarla yapılan ürünler,
- Seri üretim dahil olmak üzere makineler kullanılarak standart bir şekilde üretilen ürünler, bu yönetmelik kapsamından el sanatları ve endüstriyel ürün olarak ifade edilebilecektir.

Bu yeni düzenleme ile el sanatları ve endüstriyel ürünlere koruma sağlanabilmesi için söz konusu ürünün aşağıdaki özelliklere sahip olması gerekmektedir:

- Ürünün kökeninin belirli bir yer, bölge veya ülke olduğunun tespit edilebilmesi,
- Ürünün kalite, ün veya diğer özellikleri ile coğrafi kökenleri ile ilişkilendirilebilir olması,
- Ürünün tanımlanmış coğrafi alanda en az bir üretim adımının gerçekleşmesi.

Tescil Süreci Nasıl Düzenlenmiştir?

Söz konusu yönetmelik metni Avrupa Birliği üyesi devletler için tescil sürecinin iki aşamalı olmasını öngörmektedir. İlk olarak her üye devlet, el sanatları ve endüstriyel ürünler için coğrafi işaretlerin kaydı sürecinin ulusal aşamada takip edilmesi için yetkili bir makam belirleyecektir. Bu makam başvuruların uygunluk denetiminin yapılması, itirazların incelenmesi ve tescil süreçlerinin tamamlanmasında yetkili olacaktır. Ancak ikinci olarak, ilgili üye devletin el sanatları ve endüstriyel ürünler için coğrafi işaret korumasının ulusal olarak sağlamadığını ve bununla birlikte el sanatları ve endüstriyel ürünlerin coğrafi işaretler olarak korunmasına yönelik yerel ilginin düşük olduğunu kanıtlar ise Komisyondan bu ilk aşamadan muaf tutulmayı talep edebilecektir. Bu durumda ise üye devlet coğrafi işaret başvurusunu doğrudan Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi'ne (EUIPO) yapması mümkün olacak ve tescil süreci doğrudan ofis tarafından yürütülecektir.

Bununla birlikte, üye devletler, ulusal olarak hali hazırda tescil edilmiş el sanatları ve endüstriyel ürünlere ilişkin coğrafi işaretlerden hangisinin Avrupa Birliği düzeyinde tescilli olarak kayıt altına alınması gerektiğini bildirmek için yürürlük tarihinden itibaren bir yıla (1 Aralık 2026 tarihine kadar) sahip olacaklardır. Bu tarihten sonra (2 Aralık 2026 tarihi itibarıyla) var olan ulusal düzeydeki korumalar sona erecektir.

Avrupa Birliği üyesi olmayan devletler için ise el sanatları ve endüstriyel ürünlerin coğrafi işaret olarak tesciline ilişkin süreç doğrudan Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi tarafından yürütülecektir. Bu ülkelerden yapılan başvurular yalnızca kaynak ülkelerde coğrafi işaret korumasına sahip ise dikkate alınacaktır.

Coğrafi İşaretli Ürünlerin Kontrolü ve Sürdürülebilirliği Nasıl Sağlanacaktır?

Tarım dışı ürünün coğrafi işaret koruması aldıktan sonra da kontrol edilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için önemli mekanizmalar getirilmiştir.

Bunlardan en önemlilerinden bir tanesi coğrafi işaret şartlarına uyumluluğa ilişkin **kendiliğinden beyan (self-declaration) sunma zorunluluğudur**. Üreticiler, el sanatları ve endüstriyel coğrafi işaret tarafından belirlenmiş bir ürünü piyasaya sürmeden önce belirlenen yetkili makama coğrafi işaret şartlarına uyumluluğu doğrulayan bir beyan sunmaları zorunlu kılınmıştır. Ürün piyasada olduğu sürece de üreticiler kendi ürünlerinin ürün spesifikasyonu ile uyumluluğunu göstermek için üç yılda bir bu beyanı yeniden sunmaları gerekecektir. Yetkili makamın bu beyanların tam ve tutarlı olduğunu kontrol etme ve ilgili ürün için coğrafi işaretin kullanımına izin verdiğine ilişkin bir yetki belgesi verme yükümlülüğü de bulunmaktadır.

Ancak, bu beyan sunma zorunluluğuna bir alternatif olarak üye devletlere, ürünün pazarlamadan önce ve sonra ilgili coğrafi işaretin şartlarına uyumluluğunu kontrol etmekle yükümlü yetkili bir makam ya da sertifikasyon kurumu/kişisi belirleme imkânı da sağlanmıştır. Uyumsuzluk durumunda ise bu yetkili makam uyumsuzluğun düzeltilmesi için gerekli tüm tedbirleri almaya yetkili kılınmıştır.

Avrupa Birliği üyesi olmayan devletler bakımından ise ürünün piyasaya sürülmeden önce coğrafi işaret şartlarına uygunluğu ya bu üçüncü ülke tarafından belirlenen yetkili bir makam ya da belirlenen sertifikasyon kurumu tarafından gerçekleştirilecektir.

Belirtilen bu yetkili makamlar, elektronik ticaret de dahil olmak üzere, coğrafi işaretli ürünlerin depoda olup olmadığı, transit halinde olup olmadığı veya toptan ya da perakende seviyede satışa sunulup sunulmadığı dahil olmak üzere, piyasada coğrafi işaretlerin kullanımını izlemekte yükümlüdürler. Bir başka deyişle, el sanatları ve endüstriyel ürünlerin ilgili coğrafi işaret şartlarına uygun olarak piyasada bulunduğundan emin olması gereken makam belirlenen bu yetkili makamlardır. Gerekli olduğu durumlarda ise bu makamlar coğrafi işaretlerin korumasına aykırı olan ürünlerin üzerindeki isimlerin kullanımını engellemek veya durdurmak için idari ve yargı yoluna başvurma hakkına sahiptirler. Ek olarak, bu yetkili makamların kimler olduğu Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi tarafından kamuya açık bir şekilde yayınlanacaktır.

Özellikle kontrolden sorumlu yetkili makamlar bakımından Avrupa Birliği üye devletler arasında piyasadaki ürün sayısının çok olduğu el sanatları ve endüstriyel ürünler için devletlerin yetkili bir makam belirleneceği düşüncesindeyiz. Ancak, piyasadaki üretici ve ürün sayısının böyle bir makamın kurulmasını meşrulaştırmayacak derecede az olması halinde, üreticilere beyan sunma zorunluluğunun getirilmesi muhtemel görünmektedir.

Avrupa Birliği'nde Yapılan Çalışmalar

Avrupa Birliği, bu yeni düzenleme için oldukça uzun süredir çalışmalar yapmakta ve el sanatları ve endüstriyel ürünlerin coğrafi işaret olarak korunmasının etkileri detaylı olarak araştırılmaktadır.

Insight Consulting, REDD ve OriGIn tarafından 2013 yılında tarım dışı ürünlerin coğrafi işaret olarak korunmasına ilişkin oldukça detaylı bir rapor¹ hazırlanmıştır. Söz konusu raporda üye ülkelerde ulusal fazda hali hazırda bazı el sanatları ve endüstriyel ürünler için yürürlükte olan hukuki düzenlemelerin bu yeni düzenleme ile nasıl uyum sağlayacağı, hali hazırda tescilli markalar ile ilgili nasıl bir yol izleneceği ya da bu ürünlerin coğrafi işaret olarak tescil edilmesinin ekonomik etkileri gibi bir çok önemli konuda araştırmalara ve bilgilere yer verilmiştir.

Avrupa Birliği ve EEA (European Economic Area) ülkelerinin on dördünde tarım dışı ürünlerin korunması için genel bir ulusal coğrafi işaretler yasası bulunmaktadır. Bu ülkeler arasında Almanya, İsviçre, Fransa, Portekiz, Belçika gibi ülkeleri saymak mümkündür. Buna ek olarak, yedi ülkede de belirli bir sektörü veya belirli bir ürünü koruyan özel bir yasa bulunmaktadır. Almanya'da Solingen bıçaklar, İtalya'da seramikler, İsviçre'de İsviçre saatleri bu gibi özel ve ulusal hukuki düzenlemeler ile koruma altındadır.

Kaldı ki, şimdiden Avrupa Birliği içerisinde iki yüzü aşkın ürünün bu yeni yönetmelik çerçevesinde coğrafi işaret korumasından yararlanabileceği öngörülmüştür. Bu yeni düzenleme bu kadar çok sayıda ürünün tüm üreticileri, ithalatçıları ve distribütörleri için oldukça önemli gelişmeler sağlayacaktır. Bu nedenle hem tedarikçiler hem üreticiler hem de tüketicilere ilişkin detaylı ekonomik çalışmalar da yapılmıştır. Bu çalışmalardan birine örnek vermek gerekirse, aşağıdaki tabloda Avrupa Birliği'nde hali hazırda var olan el sanatları ve endüstriyel ürünlerin ülke ve ürün bazlı tedarikçi ve üretici sayılarını bulabilirsiniz:

1 <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/14897>

	Number of Suppliers	No data for number of suppliers	Number of Producers
Austria	45	3	133
Ferlacher weapons	0	1	11
Montafon table	0	1	10
Schladminger Loden	0	1	2
Embroidery of Vorarlberg	45	0	110
Belgium	9	1	1,517
Antwerp Diamonds	9	0	1,500
Belgian Bluestone	0	0	15
Binche Lace	0	1	2
Bulgaria	0	0	76
Ceramics from Trojan	0	0	65
Kaolin from Kaolinovo	0	0	1
Kaolin from Senovo	0	0	1
Kaolin from Vjatovo	0	0	1
Kuartz sand Junak	0	0	1
Kuartz sand Kaolinovo	0	0	1
Kuartz sand Senovo	0	0	1
Kuartz sand Vjatovo	0	0	1
Limestone from the city of Vratza	0	0	1
Marble from Ilindenci	0	0	1
Muschelkalk from Manastirishte	0	0	1
Perlite-Kardzali	0	0	1
Czech Republic	8	2	165
Carlsbad Thermal Spring Salt	1	0	1
Czech garnet jewellery	1	0	1
Duchcov porcelain	4	0	1
Gablonz Jewellery, Wares, Crystal Ware	0	1	80
Glass and figurines of Železný Brod	0	1	80
Kaolin Sedlec	1	0	1
Tapestry of Jindřichuv Hradec	1	0	1
Estonia	0	1	1
Haapsalu therapeutic mud	0	1	1
Finland	18	0	3
Kantele	18	0	3
France	266	20	607
Alsace Potteries	0	1	17
Anduze Vase	1	0	7
Argentan Lace	0	1	1
Aubusson Tapestry	0	1	20
Betschdorf Pottery	8	0	8
Bourgogne Stone	40	0	118
Calais Lace	0	1	15
Du Puy Lace	0	1	2
Epinal picture	0	1	1
Gironde Tiles	0	0	11
Granite from Bretagne	100	0	100
Limoges China	0	1	15
Limoges enamels	1	0	30
Longwy enamels	10	0	5
Lyon silk	0	1	40
Marseille Soap	0	1	3
Martres Tolosane Earthenware	0	1	7
Moustiers Earthenware	0	1	15
Nevers Earthenware	3	0	4
Pyrenees Clothes	0	1	2
Quimper Earthenware	0	1	2
Romans shoes/leather	0	1	50
Saint Samson la Poterie Tiles	1	0	1
Sèvres Porcelain/Ceramics	0	1	1
Tahiti Monoï	0	1	6
Thiers Knives and Cutlery	100	0	61
Touraine Silk	2	0	2
Vallabrègues Basketworks	0	1	1
Vallauris Pottery	0	1	36
Villaines Basketwork	0	1	20
Vosges Sanstone	0	1	6
Germany	135	1	814
"Solingen" cutting equipment	20	0	26
Cuckoo Clock made in Black Forest	30	0	10
Erzgebirge wood art	35	0	200
Idar-Oberstein Gemstone products	0	1	500
Oberammergau wood carvings	0	0	18
Vogtland Music Instruments	50	0	60
Hungary	8	0	6
Alginate and salt of algin acid from Gérce	0	0	1
Enameled pots from Bonyhád	4	0	1
Porcelain from Herend	2	0	2
Porcelain, pot and fancy goods from Hollóháza	2	0	2
Ireland	0	2	13
Kenmare Lace	0	1	7
Donegal Tweed	0	1	6
Italy	5,694	1	5,189
Alabaster in Voleterra	4	0	23
Art furniture of the Bassa Pianura Veronese	2,744	0	2,593
Bassanese Artistic Furniture	2,149	0	415
Botticino Classico Marble	56	0	11
Carrara Marble	318	0	1,053
Ceramics of Faenza	55	0	45
Cremona Violinmaking	0	1	140
Deruta artistic and traditional ceramics	220	0	23
Murano Glass	7	0	536
Vietri sul Mare artistic and traditional ceramics	91	0	50
Jewels from Torre del Greco	50	0	300
Lithuania	10	0	21
Lithuanian crosses	0	0	12
Lithuanian flax textile	10	0	5
Vilnius region palms	0	0	4
Luxembourg	18	0	8
Peckvillchen/Peckvillercher	18	0	8
Netherlands	1	2	6
Blue Delftware	0	1	4
Leerdam Crystal	1	0	1
Makkumer	0	1	1
Poland	67	0	383
Boleslawiec pottery	30	0	28
Koniakow laces	7	0	350
Krosno glass	30	0	5
Portugal	19	1	32
Black Clay of Olho Marinho	1	0	2
Blankets wool of Mértola	1	0	1
Flower sticks-Small wooden artefacts of Vila Nova de Poiares	15	0	2
Madeira Embroidery	0	1	25
Mask of Vinhals	2	0	2
Romania	18	0	102
Horezu Ceramics	3	0	23
Cucuteni Ceramics	4	0	1
Corund Ceramics	7	0	55
Maramureş ceramics	2	0	15
Oboga ceramics	2	0	8
Slovak Republic	0	0	4
Golden onyx of Levice	0	0	1
Lace of Solná Baňa	0	0	1
Majolica of Modra	0	0	1
Piešťany mud	0	0	1
Slovenia	0	0	5
Idrija lace	0	0	5
Spain	653	2	1,333
Eliche shoes	585	0	410
Jet of Asturias	1	0	25
Majorca cloth or textile	0	1	3
Manises ceramics	7	0	32
Marble from Macael	0	0	150
Nativity Set of Murcia	0	0	12
Natural Stone from Castile and Leon-Pinacal	60	0	39
Portillo Traditional Pottery	0	0	14
Pottery and Ceramics of La Rambla	0	0	55
Pottery of Salvatierra de los Barros	0	0	19
Talavera Ceramics	0	0	32
Taramundi knives and pocket knives	0	0	12
Totana Ceramics	0	0	28
Ubrique Leather	0	1	502
Sweden	1	0	1
Mora knife	1	0	1
Switzerland	353	1	283
Paper cuts of Pays d'Enhaut	0	1	12
St.Galler embroidery	17	0	11
Swiss watches	336	0	260
United Kingdom	0	1	35
Harris Tweed	0	1	30
Irish Linen	0	0	5
Total	7,323	38	10,737

Her ne kadar söz konusu sayıların kesin olmadığı belirtilse de üretici/tedarikçilerin söz konusu ürün ile ilgili hangi noktalarda önemli rollere sahip olduğu ve ülkelerin ne gibi çalışmalar yapması gerektiğini gösteren önemli incelemelerden biridir. Kaldı ki, bu verilere ek olarak kuruluşların küçük ya da büyük ölçekli mi olduğu da ayrıca incelenmiştir.

Yeni Düzenlemenin Türkiye Bakımından İncelenmesi

Ülkemizin el sanatları ve endüstriyel ürünlerinin Avrupa Birliği'nde tesciline ilişkin tüm süreçler Avrupa Birliği Fikri Mülkiyet Ofisi tarafından yürütülecektir. Tarım ürünlerinde olduğu gibi standart formların doldurulması ve ürünün bölge ile bağının etkili bir şekilde ispatı ile başvurular yapılabilecektir. Önemli noktalardan bir tanesi ise söz konusu ürünlerin her aşamada coğrafi işaret şartlarına uygunluğunu denetleyecek bir kontrol makamı belirlenmesi zorunluluğudur. Ürünlerin piyasaya çıkmadan önce coğrafi işaret şartlarına uygunluğu denetimi ise ya yine belirlenen yetkili kontrol makamı tarafından ya da ürün sertifikasyon kurumları tarafından yapılacaktır. Ürün sertifikasyon makamlarının da belirli akreditasyon şartları taşımasının zorunlu olduğunu ayrıca belirtmek gereklidir. Bu kurumların hepsinin kim olduğu kamuya açık bir şekilde yayınlanacak ve hem tüketiciler hem de üreticiler tarafından kolaylıkla ulaşılabileceklerdir.

Ülkemizde hali hazırda 1504 adet² tescilli coğrafi işaret bulunmaktadır ve bu tesciller arasında el sanatı ve endüstriyel ürünler oldukça önemli bir yere sahiptir. Bu çerçevede, "Halı, kilim ve dokuma dışında kalan el sanatı ürünleri" için toplam yetmiş dokuz (79) adet tescilli coğrafi işaret bulunmakta olup bu tüm tescillerin %5,3'ünü oluşturmaktadır. "Halı ve kilim" ürünleri ile "Dokuma" ürünleri için ayrı ayrı kırk birer (41'er) adet tescilli coğrafi işaret bulunmaktadır. Kayıt sistemimizde iplikler, doğal taşlar gibi bazı ürünler "Diğer ürün" kategorisinde yer aldığından onların da sayısını belirtmek gerekirse toplam yetmiş beş (75) adet de "diğer ürün" olarak tescil edilmiş coğrafi işaretimiz bulunmaktadır.

Bu sayılara bakıldığında ülkemizin el sanatları ve endüstriyel ürünlerinin Avrupa Birliği'nde tescili için oldukça yüksek bir potansiyeli bulunmaktadır. Özellikle ülkemizin hali hazırda meşhur olduğu halılar, bazı iplikler, dokumalar ya da doğal taşlar için Avrupa Birliği'nde coğrafi işaret tescili ile çok güçlü bir pazar yaratılabilecek ve bu ürünlerin ticari değerlerine oldukça yüksek katkı sağlanabilecektir.

Ancak bu noktada altını çizmek gereklidir ki, el sanatı ve endüstriyel ürünlerimizi Avrupa Birliği'nde yalnızca tescil ettirmemiz bu ürünlere herhangi bir ticari fayda sağlamayacaktır. Bu ürünler için tescilin ötesine geçerek hem ürünler pazara sunulmadan önce hem de pazardayken işleyen ve etkili bir kontrol mekanizması kurulmalıdır. Özellikle tedarik zincirinde kullanılan tarım dışı bir ürünün her aşamada kontrollere tabi olması ve pazardaki son ürün halinin de yine kurulan kontrol mekanizmasına dahil edilmesi gerekmektedir. Bir başka deyişle, Türkiye'nin önemli tarım dışı ürünlerinin Avrupa pazarında yer bulabilmesi için coğrafi işaret tescili tek başına yeterli olmaktan çok uzaktır. Öncelikle ulusal aşamada yetkili makamların bir araya gelerek bu ürünlerin kontrolünden ve sertifikasyonundan sorumlu olacak kurum/kuruluşların belirlenerek, tescil öncesinde de derinlemesine pazar çalışmaları yapmaları, kontrol mekanizmalarını kurmaları gerekmektedir. Kaldı ki, bu gereklilik, hali hazırda Avrupa Birliği'nde tescili tarım ve gıda ürünlerimiz için de farklı değildir. Türkiye'nin tescilli olan ve tescil edilecek tüm coğrafi işaretlerinin pazar gücünün artırılması için yeni mekanizmalar geliştirmesi gerektiği herkesçe aşikardır. Önümüzdeki günlerin tüm ürünlerimizin süreçleri için olumlu gelişmeler doğurmasını dört gözle bekliyoruz.

* Avukat, Ankara Patent, ekin.karakus@ankarapatent.com

2 Bu paragrafta yer alan sayıların tamamı 15 Aralık 2023 tarihli Türk Patent ve Marka Kurumu istatistiklerinden alınmıştır.

Esra Böğürcü Süngerli*

AIPPI Türkiye / Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği Üyesi

WIPO'nun Taraf Ülkelerden Gelen Geçici Ret Kararlarına İtiraz Süresiyle İlgili Yeni Düzenlemesi

Madrid Birliği'nin 6-14 Temmuz 2023 tarihli 25. Olağan Genel Kurulu¹'nda bazı önemli değişiklik kararları alındı. Hem Madrid Anlaşması'na ("Anlaşma") taraf ülke ofislerini (Contracting Parties) ("Taraf Ülkeler") hem de uluslararası marka tescil ("IR") başvurusunda bulunacak tarafları direkt olarak etkileyecek en önemli değişiklik, Markaların Uluslararası Tesciline İlişkin Madrid Anlaşmasına İlişkin Protokol Kapsamındaki Yönetmelik²'in 17. Maddesi'nde gerçekleşti.

İlgili değişiklik, Anlaşma'ya Taraf Ülkeler'in, bir IR başvurusunun kendi ülkelerinde reddedilmesi sonucu başvuru sahiplerine, bu ret kararına karşı cevap vermesi veya itiraz etmesi için tanıdığı sürelerle ilgilidir. Bahsi geçen ret kararları, hem ilk inceleme olarak da bilinen re'sen (*ex officio*) hem de markaların ilan süresi boyunca üçüncü taraflardan gelen itiraz sonucu yapılan inceleme sonucu verilen kararları (veya her ikisini birden) kapsamaktadır³.

1 Kasım 2023'te yürürlüğe giren değişikliğe göre, Anlaşma'ya Taraf Ülkeler tarafından, IR başvuru sahiplerine, yukarıda bahsedilen ret kararlarına karşı cevap veya itiraz sunması için tanınacak sürenin 2 aydan az olmaması gerekmektedir⁴. Bahsedilen sürenin, 2 ay veya 60 ardışık gün veya 60 takvim günü olduğu belirtilmiştir⁵.

Peki bu değişikliğin önemi nedir? Bilindiği gibi Madrid Sistemi'ni kullanarak onlarca farklı ülkede aynı anda marka tescil başvurusu yapabiliyoruz. Başvuru anında sahip olduğumuz bu pratikliğe, ne yazık ki başvuru sürecinde de aynı ölçüde sahip olamıyoruz. İnceleme aşamasına giren başvurular, her ülkenin kendi ulusal mevzuatına göre ilerlemekte ve bundan sonraki birçok işlem de ilgili süreler de o ülkenin uygulamalarına göre belirlenmektedir. Hal böyle olunca, başvuru aşamasında çok büyük bir kolaylıkla sisteme giren başvuru sahiplerini, ilerleyen aşamalarda daha karmaşık süreçler karşılayabiliyor. Bu karmaşıklıkların başında, Taraf Ülkeler'in verdiği ret kararlarına itiraz sunma süresindeki farklılıklar, bu sürelerin bazı ülkelerde çok kısa olması veya bu sürelerin hesaplanma biçimindeki çeşitlilikleri sayabiliriz. Tüm bu farklılıkları yönetmek, başvuru sahipleri için zaman zaman oldukça zorlayıcı olabilmektedir. İşte anılan karar, bu sorunu çözmeye yönelik atılmış önemli bir adımdır.

Yapılan değişiklik, gerek ret kararlarına karşı **minimum** cevap süresinin tüm Taraf Ülkeler'de yeksenaklığını sağlamak gerekse de yetersiz denebilecek kadar kısa süreler tanıyan Taraf Ülkeler'de daha makul bir süre tanınması adına başvuru sahiplerinin lehine diyebileceğimiz bir gelişmedir.

Uygulamaya geçme aşaması ile ilgili olarak, Anlaşma'ya Taraf Ülkeler için de bazı önemli tarihler

belirlenmiştir. Bahsettiğimiz değişikliği uygulamaya koymak üzere kendi mevzuatlarında gerekli olan adaptasyonu sağlamaları için Taraf Ülkeler'e 1 Şubat 2025 tarihine kadar süre tanınmıştır⁶. Bu süreden önce Uluslararası Büro'ya bildirimde bulunmak kaydıyla, gerekli adaptasyonun 1 Şubat 2025'ten sonra da tamamlanması mümkün olabilecektir⁷.

Türkiye'nin seçildiği IR başvuruları için herhangi bir değişiklik veya yenilik söz konusu olmamıştır zira, Türkpatent tarafından verilen ret kararlarına karşı itiraz sunma süresi hali hazırda zaten 2 aydır.

Madrid Sistemi kullanıcılarından alınan şikayetler üzerine, Markaların Uluslararası Tesciline İlişkin Madrid Sisteminin Yasal Gelişimi Çalışma Grubu ("Çalışma Grubu") tarafından yıllardır üzerinde çalışılan bu değişikliğin arkasında ciddi çalışma ve emeğin olduğunu söyleyebiliriz. 2019⁸ ve 2021⁹ yıllarına ait raporlar da aslında bu çalışmaların uzun süredir gündemde olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, başvuru sahipleri için olumlu bir gelişme olan bu değişikliğin, Madrid Sistemi'nin tercih edilme yüzdesinde de artış sağlayacağı görüşündeyim. Bu ve benzeri harmonizasyon çalışmalarının zaman içinde somut kararlarla sonuçlanması, fikri ve sınai mülkiyet haklarının küresel olarak korunmasına ilişkin süreçlerin yalınlaşması, hızlanması ve daha verimli hale gelmesi adına önem arz etmektedir.

Kaynaklar:

1 https://www.wipo.int/meetings/en/details.jsp?meeting_id=75063

2 Regulations under the Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks (as in force on November 1, 2023) : <https://www.wipo.int/wipolex/en/text/588448>

3 Rule 17 (1) (a) of Regulations under the Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks

4 Rule 17 (2) (vii) of Regulations under the Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks

5 https://www.wipo.int/edocs/madrdocs/en/2023/madrid_2023_26.pdf

6 Rule 40 (8) of Regulations under the Protocol Relating to the Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks

7 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu, Madde 20-(2) <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatme-tin/1.5.6769.pdf>

8 https://www.wipo.int/edocs/mdocs/madrid/en/mm_ld_wg_17/mm_ld_wg_17_5.docx

9 https://www.wipo.int/edocs/mdocs/madrid/en/mm_ld_wg_19/mm_ld_wg_19_3.pdf

*Marka Vekili, Juniper IP Consultancy, esra@juniper-ip.com

Simge Şahin*

*AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi*

Alara Naçar Seçkin**

*AIPPI Türkiye / Fikri
Mülkiyet Hakları Koruma
Derneği Üyesi*

İlaç Ruhsatı Başvurusu Süreci, Markayı Kullanmamak İçin Haklı Neden Sayılır Mı?

Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 9/1. maddesi uyarınca, tescil tarihinden itibaren beş yıl içinde, tescil edildiği mal veya hizmetler bakımından markanın, marka sahibi tarafından haklı bir neden olmadan, Türkiye'de ciddi biçimde kullanılamaması ya da kullanıma beş yıl kesintisiz ara verilmesi durumunda markanın iptaline karar verilir.

Markanın ciddi bir şekilde kullanımını engelleyen haklı bir neden mevcut ise markanın iptali söz konusu olmayabilir. Marka kullanımını engelleyen haklı sebepler genel olarak marka sahibinin iradesi dışında gelişen durumları kapsamakta olup, önceden öngörülemez hallerden oluşmaktadır. Kanunda haklı sebepler belirlenmemiş ve bu konuda değerlendirme yapma yetkisi her olayın somut koşullarına göre yargı mercine bırakılmıştır. Marka sahibinin ekonomik olarak zararda olması, iflas etmesi, değişen piyasa koşullarına ayak uyduramaması gibi haller haklı sebep olarak kabul edilmezken; doğal afetler, savaş, gümrük yasalarındaki değişiklikler, ithalat ve ihracat kısıtlamaları gibi haller haklı sebep olarak kabul edilebilmektedir.

Markanın kullanılmamasının haklı sebebe dayanıp dayanmadığı her olaya konu mal/hizmete özgü idari ve sektörel koşullara göre değerlendirilmelidir. Ankara 3. Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi nezdinde görülüp kesinleşmiş karara bağlanmış olayda, ilaç markası bakımından ilaç ruhsat başvurusunun Sağlık Bakanlığı tarafından henüz sonuçlandırılmaması nedeniyle ilacın piyasaya sürülmemesinin haklı sebebe dayanıp dayanmadığı irdelenmiştir.

Davalı marka sahibi, 2012 yılında tescil edilmiş davaya konu "Alliance Generics şekil" markasının zaman içinde "Alliance şekil" markası haline geldiğini ve bu markanın çatı markası olduğunu; "Aftadur" ürünlerini bu çatı marka altında Türkiye piyasasına sürmek için teknik ve hukuki süreçleri başlatmış olduğunu ancak bürokratik işlemler, onay ve izin süreçlerinin tamamlanmamış olması nedeniyle "Alliance" çatı markasını taşıyan "Aftadur" ürünlerin henüz Türkiye piyasasına sunulamadığı, bu sebeple de markanın kullanmama nedeniyle iptalinin hukuka aykırı olacağı savunmasında bulunmuştur.

Mahkeme, öncelikle, davalının Sağlık Bakanlığına ruhsat başvurusunda bulunduğu ürünün dava konusu "Alliance Generics" markalı ürün değil, "Aftadur" isimli başka bir ürün olduğu vurgulamıştır. Mahkeme, dava konusu "Alliance Generics" markası ile ilaç ruhsat başvurusu yapılmış olduğu varsayımında dahi, söz konusu başvurunun henüz sonuçlandırılmamış olmasının "marka sahibinin gerçekleşmesini öngöremeyeceği, öngörse bile gerçekleşmesine engel olamayacağı, kendi iradesi dışında gerçekleşen veya markanın işlevlerine uygun olarak kullanılmasına engel olacak nitelikte toplumsal ya da bireysel düzeyde

bir olay, markanın kullanma zorunluluğunu askıya alacak haklı bir sebep” olarak kabul edilemeyeceği kanaatindedir. Ayrıca, Mahkeme, Sağlık Bakanlığının Ürün Takip Sisteminde “Aftadur” markalı tıbbi cihazların ürün takip sistemi başlangıç tarihlerinin 18.12.2017 ve 03.12.2017 olarak görüldüğünü ve bu tarihlerin dava konusu markanın tescil tarihinden itibaren beş yılın dolduğu tarih olan 24.07.2017 tarihinden sonraya tekabül ettiğini de tespit etmiştir.

Sonuç olarak mahkeme, Sağlık Bakanlığı’na ilaç ruhsatı için başvuru yapılmış olmasının ancak başvurunun henüz sonuca bağlanmamasının markanın ciddi biçimde kullanılmamasına haklı neden teşkil etmeyeceği sonucuna varmıştır. Bu nedenle de tescil tarihinden itibaren 5 yıl boyunca haklı bir sebep olmadan ciddi biçimde kullanılmamış olan dava konusu markanın iptaline karar verilmiştir.

Her ne kadar kararda açıkça belirtilmemişse de, kanaatimizce, Mahkeme marka sahibinin basiretli bir tacir olarak ilaç ruhsat başvuru süreçlerinin ne kadar sürede tamamlandığını biliyor ve/veya bilecek durumda olduğunu, yani ruhsat başvuru sürecinin öngörülebilir bir süreç olduğunu ve tescilden itibaren 5 yıl içinde ruhsat başvurusunun tamamlanarak markanın kullanıma geçilmesini sağlayacak şekilde makul bir süre içinde ilaç ruhsat başvurusunun yapılmış olması gerektiğini de değerlendirmiştir ki kanaatimizce de bu yerinde bir değerlendirmedir.

Ek olarak, Mahkeme, davalının markanın zaman içinde “Alliance Generics” ‘den yalnızca “Alliance” a evrildiği iddiasını da kısaca değerlendirmiş ve “Alliance” markasının kullanımı ispat edilseydi dahi bu kullanımların “markanın ayırt edici karakteri değiştirilmeden farklı unsurlarla kullanımı” olarak kabul edilemeyeceğini de belirtmiştir.

* Avukat, NSN Avukatlık Bürosu, simge.sahin@nsn-law.com

** Avukat, NSN Avukatlık Bürosu, alara.nacar@nsn-law.com

AIPPI TÜRKİYE

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

26 Eylül 2008 tarihi itibarıyla tüzel kişilik kazanmış bulunan ve T.C. Kanunlarına göre kurulu bağımsız bir dernek olarak Fikri Mülkiyet Hakları Koruma Derneği, Uluslararası AIPPI Derneği ile işbirliği içerisinde, AIPPI Türkiye Ulusal Grubu misyonunu da üstlenmiş bulunmaktadır.

Hazırlayanlar

Deniz Merve Ersoy Pınar (denizpinar@pekdicin.av.tr)

Esra Böğürcü Süngerli (esra@juniper-ip.com)

Gülçen Atasever Başçı (gulcen.atasever@ankarapatent.com)

Mine Akarsu (mine@akarsu.av.tr)

Melike Şahin (melike@akarsu.av.tr)

Mustafa Çağatay (mustafa.akbas@desin.av.tr)

Simay Akbaş (simay.akbas@destekpatent.com)

Sevda Kalyoncu (sevda.kalyoncu@grupofis.com)

Yasemin Özdemir (info@diplunar.com)

Zehra Enligün (zehra.enligun@ankarapatent.com)

Zeynep Sevimli Panasonic (zeynep.sevimli@tr.panasonic.com)

Kapak Fotoğrafı

AIPPI

Tasarım ve Uygulama

Feyza Çanaklı feyzalal@gmail.com

Fikri Gündem’de yayımlanan yazılar AIPPI Uluslararası ve/veya AIPPI Türkiye adına bağlayıcı olmamakla birlikte yazılar AIPPI Uluslararası ve/veya AIPPI Türkiye’nin resmi görüşü olarak nitelendirilemez. Yazılar yazarların kişisel görüşünü yansıtmakta olup, yazılara ilişkin her türlü sorumluluk tümüyle yazara aittir.

Önümüzdeki sayılarda Bülten çalışmamıza katkıda bulunmak isteyen üyelerimizin fikrigundem@aippiturkiye.org mail adresi üzerinden iletişime geçmeleri rica olunur.

FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI KORUMA DERNEĞİ AIPPI Türkiye Ulusal Grubu

Altıntepe Mah. İstasyon Yolu Sk. No:3/1-130 Maltepe, İstanbul

www.aippiturkiye.org

twitter.com/aippiturkiye

instagram.com/aippiturkiye

linkedin.com/aippiturkiye